

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος εικοστός.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι σφ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου, ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσια. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπι τῆς Λευφ. Πανεπιστημίου 89.

18 Αὐγούστου 1885

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΙΗ΄

Ἡ Μαρκεσία δὲν ἐκοιμήθη διόλου.

Ἐπνιγεν αὐτὴν ἡ προσδοκία τῆς αὔριον· ἡ δὲ αὐπνία κατέστησεν αὐτὴν δύσθυμον.

Ὅλα τῆς ἐράνησαν μελανὰ, καὶ ἀνέμενε νὰ ἴδῃ διαλυομένης τὰς ἐλπίδας τῆς. Ἄλλ' ὅτε ἡ Καρολίνα ἔφερεν εἰς αὐτὴν τὰ γράμματά τῆς, εὗρε μεταξύ αὐτῶν ἐπιστολὴν τῆς δουκίσσης, ἣτις ἐπλήρωσεν αὐτὴν χαρᾶς. «Φίλη μου, ἔλεγεν ἡ κυρία Δυνιέρ, ἡ σκηνογραφία μετεβλήθη εἰς μίαν στιγμὴν καθὼς εἰς τὸ θέατρον. Δὲν πρόκειται πλέον περὶ τοῦ πρεσβυτέρου σας υἱοῦ. Ὁμίλησα πρὸ μικροῦ μὲ τὴν Ἄρτεμιν, ἅμα ἐξύπνησε. Δὲν ἐχρωμάτισα μαῦρον τὸν δούκα, ἀλλ' ἡ πεποίθησίς μου μὲ ὑπεχρέου νὰ μὴ τῆς κρύψω τὴν ἀλήθειαν. Μοῦ ἀπήντησεν, ὅτι ὅλ' αὐτὰ τῆς τὰ εἶχα ἤδη εἰπεῖ, ὅτε τῆς ὠμίλησα περὶ τοῦ μαρκεσίου, ὅτι περὶ πάντων εἶχε σκεφθῆ, καὶ ὅτι, ἀφοῦ ἐσκέφθη, ἤσθάνθη ἡμοίαν συμπάθειαν καὶ πρὸς τοὺς δύο ἀδελφοὺς, τῶν ὁποίων μεγάλως ἐξετίμα τὴν φιλίαν· ἀλλ' ὅτι, ἀναλογιζομένη τὴν θέσιν τοῦ δούκα, ἐνόμιζεν ὅτι θὰ εἶχε δι' αὐτὴν πολὺ περισσοτέραν ἀξίαν νὰ ἀναλάβῃ βάρος εὐγνωμοσύνης, παρὰ νὰ πράξῃ χάριν ἐκ καθήκοντος. Ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι, ἀφοῦ τὴν ἐσυμβούλευσα νὰ καταστήσῃ εὐτυχὴ καὶ πλούσιον ἄνθρωπον διακεκριμένης ἀξίας, ἤσθάνετο τὴν ἐπιθυμίαν νὰ πράξῃ τοῦτο πρὸς ἐκείνον μᾶλλον, ὅστις θὰ τῆς ἐγνώριζε πλείονα δι' αὐτὸ χάριν. Τέλος πάντων τὰ ἀκαταμάχητα θέληγητρα τοῦ καταχθονίου υἱοῦ σας συνετέλεσαν τὸ ἔργον. Ἐκτός δὲ τούτου νομίζω ὅτι δὲν πλανῶμαι, ὑποθέτουσα ὅτι ἡ Ἄρτεμις θεωρεῖ τὸν τίτλον τῆς δουκίσσης ὠραιότερον δι' αὐτὴν. Ἡ φύσις τῆς εἶνε ν' ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, ἐπειδὴ δὲ πρὸ τίνος δὲν ἤξερῶ ποῖος τῆς εἶχεν εἰπεῖ ὅτι ὁ μαρκεσίου δὲν ἀγαπᾷ τὸν κόσμον διόλου, τὴν ἔβλεπα πολὺ ἀνήσυχον χωρὶς

νὰ γνωρίζω διατί. Ἀλλὰ μοῦ τ' ὠμολόγησε. Μὲ εἶπεν, ὅτι ὡς ἀδελφόν, δὲν θὰ ἐπεθύμει καλ-λίτερον τοῦ μαρκεσίου, ἀλλ' ὅτι ὡς σύζυγος, ὁ δούξ τῇ παριστάνει εὐθυμότερον τὸν βίον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἀγαπητῇ μου, μοῦ φαίνεται ὅτι ἔχει ἤδη ὀριστικὴν ἀπόφασιν, καὶ εἰς ἐμὲ δὲν μένει ἄλλο εἰμὴ νὰ σᾶς χρησιμεύσω καὶ κατὰ τὴν ἀπροσδόκητον αὐτὴν περίστασιν, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἄλλην. Θὰ σᾶς φέρω τὴν κόρην μου αὔριον τὸ πρῶτ', καὶ ἐπειδὴ θὰ εἶνε μαζύ μας καὶ ἡ Ἄρτεμις, θὰ τὴν ἴδῃτε χωρὶς νὰ φανῆτε ὅτι ἤξεύρετε τίποτε. Ἀλλὰ θὰ τὴν γοητεύσετε ἐντελῶς, εἰμὴ βεβαία.»

Ἐνῷ ἡ μαρκεσία καὶ ὁ δούξ παρεδίδοντο εἰς τὴν εὐτυχίαν, ἡ Καρολίνα ἤτό πως περισσότερον ἀπομεμονωμένη, διότι μήτηρ καὶ υἱὸς εἶχον ἐντὸς τῆς ἡμέρας μακρὰς συνομιλίας, εἰς ἃς ἐκείνη, ἐνοεῖται, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παρίσταται, ἡσχολεῖτο δὲ μουσουργούσα ἢ γράφουσα ἐπιστολάς τῆς ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἣτις ἔμνε πάντοτε ἔρημος μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας. Ἐκεῖ οὐδένα ἐτάραττε, ἡδύνατο δὲ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ν' ἀποκριθῇ εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς μαρκεσίας.

Ἡμέραν τινὰ ὁ μαρκεσίου εἰσῆλθε κρατῶν βιβλίον, καὶ καθίσας μὲ ἦθος παραδόξως τολμηρὸν καὶ ἥρεμον συγχρόνως παρὰ τὴν τράπεζαν ἐφ' ἧς ἐκείνη ἔγραφε, τῆς ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ἐργασθῇ ἐντὸς τῆς αἰθούσης, ὅπου ἀνέπνεε τις ἐλευθερώτερον ἢ ἐντὸς τοῦ μικροῦ του δωματίου.

— Ἐπὶ τῷ ὄρω ὁμως, εἶπε, νὰ μὴ σᾶς τρέψω εἰς φυγὴν, διότι βλέπω κάλλιστα ὅτι ἀπό τινων ἡμερῶν μὲ ἀποφεύγετε· μὴ τὸ ἀρνεῖσθε! προσέθηκε, βλέπων ὅτι ἦτο ἐτόιμη ν' ἀπαντήσῃ. Ἐχετε πρὸς τοῦτο λόγους τοὺς ὁποίους σέβομαι, ἀλλ' οἷτινες δὲν εἶνε βάσιμοι. Ὁμιλήσας εἰς ὑμᾶς περὶ ἐμοῦ, ὡς ἐτόλμησα νὰ τὸ πράξω εἰς τὸ Δευδροκομεῖον, ἐφόβησα ἴσως τὴν λεπτότητα τῆς συνειδήσεώς σας. Ἐνομίσατε ὅτι σκοπὸν εἶχα νὰ σᾶς ἐμπιστευθῶ προσωπικόν τι σχεδιὸν μου δυνάμενον νὰ ταράξῃ τὴν εἰρήνην τῆς οἰκογενείας μου, καὶ δὲν ἠθέλατε νὰ καταστῆτε ἔστω καὶ παθητικῶς συνένοχος τῆς ἀνταρσίας μου.

— Ἀκριβῶς αὐτό, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, καὶ ἔμμαντεύσατε κάλλιστα τοὺς στοχασμούς μου.

— Θεωρήσατε λοιπὸν ὡς μὴ λεχθέντα ὅ,τι

σας είπον, ύπέλαθεν ὁ Οὐρβανὸς μετ' εὐλαβοῦς ἡρεμίας, ἐπιβαλλούσης τὸ σέβας τῶν λόγων αὐτοῦ.

— Δὲν σας λέγω νὰ τὰ λησμονήσετε, ἀλλὰ νὰ μὴ ἀσχοληθῆτε διόλου περὶ αὐτῶν, καὶ νὰ μὴ φοβηθῆτε ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ φέρω εἰς σύγκρουσιν τὴν πρὸς τὴν μητέρα μου ἀφοσιώσιν σας καὶ τὴν πρὸς ἐμὲ εὐμενῆ φιλίαν σας.

Ἡ Καρολίνα ἐνικήθη ὑπὸ τῆς εἰλικρινοῦς ἐκείνης παρηγορίας.

Δὲν ἐνόησε πᾶν ὅτι συνέβαιναν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ μαρκησίου, καὶ ποίαν σταθερὰν ἀπόφασιν ἐκάλυπτον οἱ λόγοι του. Ἐπίστευεν ὅτι εἶχεν ἀπατηθῆ, ἢ ὅτι εἶχε τρομάξει περισσότερο τοῦ δέοντος ἐκ παροδικῆς ἐπιθυμίας τοῦ μαρκησίου, ἣν εἶχεν ἤδη ἐκείνος καταβάλλει. Ἀπεδέχθη δὲ οὕτω ἐνδομύχως τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ φίλου της ὡς ἠριστικὴν διάλυσιν στιγμιαίας ταραχῆς, καὶ ἀνεῦρε πάλιν τὸ θέλγητρον καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς φιλίας.

Ἐβλεπον ἕκτοτε ἀλλήλους καθ' ἑκάστην, ἐπὶ πολλὰς πολλάκις ὥρας, ἐν τῇ αἰθούσῃ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τῆς μαρκησίας, ἣτις ἔχαιρε βλέπουσα τὴν Καρολίαν ἐξακολουθοῦσαν νὰ βοηθῆ τὸν υἱὸν της κατὰ τὰς ἐργασίας του. Πράγματι ὁμοῦ οὐδεμίαν σχεδὸν παρεῖχε πλέον εἰς αὐτὸν βοήθειαν. Εἶχεν ἐκείνος προμηθευθῆ ἐκ τῆς ἐξοχῆς ὅσα τῷ ἐχρησίμευον ἔγγραφα, καὶ ἔγραφε τὸν τρίτον καὶ τελευταῖον του τόμον μετὰ θαυμαστῆς εὐχερείας καὶ ταχύτητος. Ἡ παρουσία τῆς Καρολίνας τὸν ἐνεθάρρυνε μόνον καὶ τὸν ἐνέπνεε. Παρ' αὐτῇ δὲν εἶχε πλέον δισταγμοὺς οὔτε κόπωσιν ἠσθάνετο. Τοσοῦτον εἶχε καταστῆ ἀναγκαῖα εἰς αὐτὸν ὥστε τῇ ὁμολόγησεν ὅτι περὶ οὐδενὸς πλέον εἶχε διαφέρον, ὁσάκις ἦτο μόνος. Ἦτο εὐτυχῆς ὅτε τῷ ἀπέτεινε τὸν λόγον ἐν μέσῳ τῆς ἐργασίας του. Ἀντὶ νὰ τὸν ταραττῆ, ἢ ἀγαπητῇ ἐκείνη φωνῇ ἐκράτυνε τὴν ἀρμονίαν τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ καὶ τὸ ὕψος τοῦ ὕψους του. Προσεκάλει αὐτὴν νὰ τὸν ταραττῆ, τὴν παρεκάλει ν' ἀναγνώσκῃ μουσικὴν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, καὶ τὴν διεβεβαίωσεν ὅτι οὐδεμίαν οὕτω θὰ τῷ ἐπροξένη ταραχὴν. Τούναντίον, ἀπολαύων οὕτω τῆς παρουσίας της, ἠσθάνετο θερμαινομένην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, διότι ἡ Καρολίνα δὲν ἦτο πλέον δι' αὐτὸν ἄλλο τι πρόσωπον, ἐνεργούν πλησίον του, ἀλλὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ πνεῦμα, ὅπερ συνησθάνετο ζῶν ἀπέναντί του.

Τὸν πρὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐνθουσιώδη σεβασμὸν τῆς Καρολίνας παρηκολούθει ὁ προσωπικὸς πρὸς ἐκείνον σεβασμὸς της. Ἐθεώρει καθήκον της ἰσὺν ν' ἀποφεύγῃ πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ διαταράξῃ τὴν ἀναγκαῖαν ἰσορροπίαν τῆς ὥραιας τοῦ μαρκησίου φύσεως, καὶ οὐδ' ἐτόλμα πλέον νὰ σκεφθῆ περὶ ἑαυτῆς. Οὐδὲ διανοεῖτο κἄν, ἂν διέτρεχεν οὕτω κίνδυνόν τινα, καὶ ἂν, ἐν δεδομένη στιγμῇ, θὰ

εἶχε πλέον ἰκανὴν δύναμιν, ὥστε ν' ἀποσπασθῆ τῆς οἰκειότητος ἐκείνης, ἣτις καθίστατο θεμέλιον τῆς ἰδίης αὐτῆς ὑπάρξεως.

Ὁ γάμος τοῦ δουκὸς Ἀλερία μετὰ τῆς δεσποινίδος Ξαιντράϊγ προσέβαινε μετὰ χαρμοσύνης ταχύτητος. Ἡ ὥραία Ἀρτεμὶς ἦτο σπουδαίως ἐρωτευμένη καὶ οὐδὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ κατὰ τοῦ Γαετάνου. Ἡ δούκισσα Δυνιέρ, ἣτις καὶ αὐτῇ εἶχε νυμφευθῆ ἐξ ἔρωτος παλαιὸν τινα γυναικοθήραν, σωφρονήσαντα μετὰ ταῦτα καὶ καταστήσαντα αὐτὴν εὐτυχῆ, συνεμάχει μετὰ τῆς βαπτιστικῆς της καὶ τοσοῦτον θερμῶς τὴν ὑπεστήριζεν, ὥστε καὶ κηδεμόνες καὶ συγγενικὸν συμβούλιον ἠναγκάσθησαν νὰ ἐνδώσωσιν εἰς τὴν θέλησιν τῆς κληρονόμου.

Ἐδήλωσε δὲ αὐτῇ εἰς τὸν μνηστῆρά της πρὶν ἢ κἄν ἐκείνος ἐκφράσῃ τὴν περὶ τούτου ἐπιθυμίαν του, ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ πληρώσῃ τὰ πρὸς τὸν μαρκησίον χρέη του, ὃ δὲ μαρκησίος ἠναγκάσθη νὰ δεχθῆ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἀποδόσεως ταύτης, ἣν ἡ γενναία καὶ ὑπερήφανος κόρη καθίστα ἀπαραίτητον ὄρον τοῦ γάμου της. Κατώρθωσε μόνον ὁ μαρκησίος νὰ μὴ τῷ ἀποδοθῆ ἢ ἐκ τῆς μητρικῆς κληρονομίας μερίς του, ἣς εἶχε παραιτηθῆ ὅτε ἡ κυρία Βιλλεμέρ ἐπλήρωσε τὸ πρῶτον τὰ χρέη τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ της. Ἡ μήτηρ του, εἶπεν ὁ μαρκησίος, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσῃ ζῶσα τὴν περιουσίαν της, αὐτὸς δὲ οὐδεμίαν εἶχεν ἄλλην ἀποζημιώσεως ἀξίωσιν, ἀφοῦ ἡ μαρκησία δὲν θὰ ἔμενε πλέον εἰς βάρος του, μέλλουσα νὰ κατοικήσῃ τὸ μέγαρον Ξαιντράϊγ καὶ τοὺς πύργους τῆς νύμφης της, πολὺ λαμπροτέρους καὶ ἐγγυτέρους τῶν Παρισίων ἢ τὸ πτωχὸν καὶ μικρὸν κτῆμα τοῦ Σεβάλ.

Κατὰ τὰς οἰκογενειακὰς ταύτας συμφωνίας προσηνήθησαν πάντες μετ' ἐξαίρετου ἀδρότητος καὶ γενναϊότητος ἀξιοπαύου. Ἡ δὲ Καρολίνα ἐνόμισε καθήκον της νὰ παρατηρήσῃ τοῦτο εἰς τὸν μαρκησίον, καὶ νὰ τὸν προτρέψῃ νὰ μνημονεύσῃ δικαίως ἐν τῷ βιβλίῳ του τῶν οἰκογενειῶν ἐκείνων, ἐν αἷς τὸ τῆς εὐγενείας αἶσθημα ἀπέτελει ἔτι τὴν θάσιν ἀληθινῶν ἀρετῶν.

Ἀληθῶς δὲ πάντες ἔπραξαν τὸ καθήκον των. Ἡ δεσποινὶς Ξαιντράϊγ δὲν ἤθελε συμβόλαιον γάμου ἐξασφαλίζον τὴν περιουσίαν της κατὰ πάσης ἐνδεχομένης σπατάλης τοῦ συζύγου της καὶ περιλαμβάνον οὕτως ὄρους προσθητικοὺς τῆς ὑπερηφανείας του· ὃ δὲ δούξ τούναντίον ἀπήτησε νὰ δεθῶσι διὰ τοῦ προικῶντος συστήματος αἱ πτέρυγες τῆς μεγαλοδύρου ἀπρονοήσιας του. Ἐγράφη λοιπὸν καὶ ὑπεγράφη ἐν τῷ συμβολαίῳ, ὅτι ὁ ὄρος οὗτος συνεφωνεῖτο ἐπὶ τῇ ῥητῇ αἰτήσῃ καὶ θελήσει τοῦ μελλονύμφου.

Κανονισθέντων οὕτω τῶν πραγμάτων, τῆς μαρκησίας ὁ βίος ἠσφαλιζέτο ἄνετος καὶ πλούσιος· καὶ τοι δ' αὐτῇ ἐδήλωσεν ὅτι ἤρκειτο εἰς ἀπλήν

ὑπόσχεσιν, καὶ ὅτι ἀφίετο εἰς τὴν διάκρισιν τῶν τέκνων της, τῇ ἐξησφαλισθῆ σύνταξις λαμπρὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου συμβολαίου, οὗτινος τοσοῦτον γενναίως εἶχεν ὑπαγορεύσει τοὺς ὄρους ἡ νύμφη. Ὁ δὲ μαρκησίος ἀνέκτα κεφάλαιον, ὅπερ καθίστα αὐτὸν εὐπορώτατον, καὶ περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀνέκτησεν αὐτὸ μεθ' ὅσης ἀταραξίας τὸ εἶχεν ἀποξενωθῆ.

Ἐνῶ δὲ κατεγίνοντο οἱ ἄλλοι εἰς κατασκευὴν τῆς προικὸς τῆς νύμφης, ὃ δούξ ἠσχολεῖτο μεγάλως περὶ τὰ γαμήλια δῶρα, ὧν τὴν δαπάνην ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ δεχθῆ ὁ ἀδελφὸς του, ὡς ἴδιον αὐτοῦ δῶρον. Τὶ σπουδαία καὶ μεγάλη ὑπόθεσις διὰ τὸν δούκα, νὰ ἐκλέγῃ ἀδάμαντας καὶ τρίχαπτα καὶ λαχώρα! Ἐγνώριζε πάντα ταῦτα κάλλιον πάσης γυναικὸς, καὶ αὐτῆς τῆς ἐντριβεστάτης περὶ τὴν ὑψηλὴν ἐπιστήμην τοῦ καλλιπλισμοῦ. Δὲν εἶχε πλέον καιρὸν νὰ φάγῃ, καὶ ὄλον του τὸν καιρὸν διῆγε περιέπων τὴν μνηστὴν αὐτοῦ, συνεννοούμενος πρὸς τοὺς ἀδαμαντοπώλας, τοὺς κατασκευαστὰς καὶ τὰς κεντητρίδας, καὶ διηγούμενος εἰς τὴν μητέρα του, ἣν κατεζάλιζε, τὰς μυρίας περιπετείας καὶ τὰ δραματικὰ πολλάκις ἐπεισόδια τῶν θαυμασίων αὐτοῦ προμηθειῶν.

Ἐν μέσῳ τῆς τύρβης ταύτης, ἣς μετρίως μετεῖχεν ὁ Οὐρβανὸς καὶ ἡ Καρολίνα, παρεσέδου αἴφνης ἄκουσα ἡ κυρία Δαργλάδ.

Σοβαρὸν γεγονός ἐπέηλθε συνταραξάν τὸν βίον καὶ τὰ σχέδια τῆς Λεοντίας.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος ὁ σύζυγός της, πρεσβύτερος αὐτῆς εἴκοσιν ἔτη καὶ ἀπὸ μακροῦ ἐπισφαλῆς, ἀπέθανεν ἐκ νόσου χρονίας, καταλείπων εἰς αὐτὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν λίαν περὶ πλοκον, ἐξ ἧς ὁμοῦ ἐκείνη ἐξῆλθε θριαμβευτικῶς, χάρις εἰς εὐτυχῆ χρηματιστικὴν ἐπιχείρησιν· διότι ἐπαίξεν ἀπὸ μακροῦ, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Κ. Δαργλάδ, καὶ εἶχε τέλος κατορθώσει νὰ τύχῃ καλὸν λαχὸν ἐν τῷ μεγάλῳ λαχείῳ. Εὐρίσκετο λοιπὸν οὕτω χήρα, νέα καὶ θελκτικῆ ἔτι, πολὺ δὲ πλουσιωτέρα ἢ ἄλλοτε, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ ἐμποδισθῶσι τὰ δάκρυα καὶ οἱ θρήνοι της. Τοσοῦτον δ' ἔκλαιε τὸν συζυγὸν της, ὥστε ἔλεγον πολλοὶ θαυμάζοντες: «Ἡ καϋμένη! μολονότι ἐφαίνετο ἐλαφρὰ, ἦτον ἀφωσιωμένη εἰς τὸ καθήκον της. Δὲν ἦτο βέβαια ὁ Δαργλάδ σύζυγός νὰ τραλλάνῃ γυναῖκα, ἀλλ' αὐτῇ εἶχε τόσην καρδίαν, ὥστε εἶνε ἀπαρηγόρητος!»

Καὶ τὴν ἐλυποῦντο, καὶ προσεπάθουν νὰ τὴν διασκεδάσωσιν. Ἡ δὲ μαρκησία, σπουδαίως συγκεινημένη, ἀπήτησε νὰ διάγῃ παρ' αὐτῇ τὰς μονήρεις μεταμεσημβρινὰς της ὥρας. Οὐδὲν τούτου εὐπρεπέστερον. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ῥηθῆ, ὅτι ἤρχετο εἰς τὸν κόσμον, ἀφοῦ ἡ μαρκησία δὲν ἐδέχετο πρὸ τῆς τετάρτης ἢ πέμπτης ὥρας. Οὐδὲ θὰ ἐφαίνετο κἄν ἐξερχομένη τοῦ οἴκου της, διότι

ἡ δύνατο νὰ ἐρχεται ἐφ' ἀμάξης, ἀκαλλώπιστος καὶ οἰοεὶ ἀγνώστος Ἡ Λεοντία παρηγορεῖτο καὶ διεσκέδαζε θεωροῦσα τὰς προετοιμασίας τοῦ γάμου, ἐνίοτε δὲ κατώρθωνεν ὁ δούξ νὰ προκαλῆ τὸν αἰφνίδιον γέλωτά της, — ὅπερ παρεῖχεν εἰς αὐτὴν τὴν εὐπρόσωπον εὐκαιρίαν νὰ μεταπίπτῃ εἰς ἄλλην νευρικὴν κρίσιν καὶ νὰ κρύπτῃ ἐν λυγμοῖς τὸ πρόσωπον εἰς τὸ μανδύλιόν της, λέγουσα:

— Εἶνε σκληρὸν νὰ μὲ κάμνετε νὰ γελῶ! δὲν ἤξεύρετε τί κακὸν μοῦ κάμνετε!

Ἐν πάσῃ ὁμοῦ τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτῆς ἡ Λεοντία κατελάμβανε τὴν οἰκειότητα καὶ ἐμπιστοσύνην τῆς μαρκησίας, καὶ προσεπάθει νὰ ὑποσκελίσῃ ἀνεπαίσθητως τὴν Καρολίαν, ἣτις οὐδὲ κἄν τὸ παρετήρει οὐδ' ἐμάντευε τὰ σχέδιά της.

Ἴδου δὲ ποῖον ἦτο τὸ μέγα καὶ κύριον σχέδιον τῆς Λεοντίας.

Βλέπουσα φθίνοντα τὸν δυσάρεστον σύζυγόν της, ἐνῶ ἠύξανεν αὐτῇ τὸ ἰδιαιτέρον της χρημάτων, ἡ Κυρία Δαργλάδ διενόηθη ὅποιον τινὰ διάδοχόν του ἡ δύνατο νὰ ἐκλέξῃ. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐγνώριζεν ἔτι τὸν ἀποφασισμένον ἤδη γάμον μετὰ τῆς δεσποινίδος Ξαιντράϊγ, εἶχεν ἐποφθαλμιάσει τὸν δούκα Ἀλερίαν. Ὡς εἶχον τὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, τὰ τοῦ γένους καὶ τῆς ἡλικίας του, ἡ Λεοντία ἐνόμιζεν αὐτὸν μὴ νυμφεύσιμον, ἐσκέπτετο δὲ, ἀλόγως καὶ ἀπιθάνως, ὅτι ἡ χήρα εὐγενοῦς πλουσίου καὶ ἀτέκνου ἦτο ἡ καλλιτέρα νύμφη, ἣν ἡ δύνατο νὰ ὄνειρευθῆ πτωχὸς τις γυναικοθήρας, ἀναγκαζόμενος νὰ ἐξέρχεται πεζῇ καὶ νὰ ἐξελέγῃ τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ὑπρέτου του. Δὲν ἀμφέβαλλε λοιπὸν περὶ τῆς ἐπιτυχίας, καὶ ἐνῶ ἠσχολεῖτο νοημονέστατα περὶ τῆς τοποθετήσεως τῶν κεφαλαίων της, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν μετὰ κλασικῆς ἡρεμίας:

— Τώρα, ἐτελείωσει! Ἐχω ἄρκετὰ χρήματα! δὲν θὰ παίξω πλέον, οὔτε θὰ ῥαδιουργήσω. Ἡ φιλοδοξία μου εἶνε κατὰ τοῦτο εὐχαριστημένη, καὶ πρέπει νὰ στραφῆ ἄλλου. Πρέπει νὰ ἐξαλείψω τὴν προπατορικὴν κληῖδα τῆς ἀγενείας, ἣτις μὲ στενοχωρεῖ κἄπως εἰς τὸν κόσμον. Πρέπει ν' ἀποκτήσω τίτλον, καὶ ὁ τίτλος τῆς δουκίσσης ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸν συλλογισθῆ κανεὶς!

Καὶ τὸν ἐσυλλογίσθη μὲν ἐκείνη ἐγκαίρως, ἀλλ' ὁ Κ. Δαργλάδ ἐβράδυνε ν' ἀποθάνῃ. Μόλις εἶχεν ἀποβάλει τὴν πρώτην αὐτῆς πένθιμον σκέπην κ' ἔμαθε παρὰ τῆς μαρκησίας, κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἐπίσκεψιν, ὅτι δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ συλλογίζετο ὅσα ἐσυλλογίζετο.

Ἐτράπη τότε πρὸς τὸν μαρκησίον Βιλλεμέρ. Δὲν ἦτο τόσον λαμπρὸν τὸ πρᾶγμα καὶ ἦτο πολὺ δυσκολώτερον· ἀλλ' ὁ τίτλος ἦτο εὐπρόσωπος, καὶ δὲν τῆς ἐφαίνετο ἀδύνατος ἡ ἐπιτυχία. Ἡ μαρκησία ἀνησύχει μεγάλως, βλέπουσα ὅτι ὁ ἄγαμος βίος ἐφαίνετο εὐχαριστῶν τὸν ἀμέριμον τοῦ υἱοῦ της βίον. Ἐλάλει δὲ περὶ τούτου ἐμπιστευ-

ικῶς καὶ ἀνυποκρίτως εἰς τὴν Κ. Δαργλάδ.

— Αὐτός, ἔλεγε, μὲ φοβίζει πολὺ μὲ τὸ ἥσυχον ἦθος του. Φοβοῦμαι μήπως ἔχει προλήψεις — δὲν ἠξεύρω ποῖας, — κατὰ τοῦ γάμου ἴσως καὶ κατὰ τῶν γυναικῶν ἐν γένει. Δὲν εἶνε μόνον δειλός, εἶνε ἄγριος. Καὶ ὅμως εἶνε χαριέστατος, ὅταν κατορθώσῃ τις νὰ τὸν ἡμερώσῃ. Ἐπρεπε νὰ εὕρῃ γυναῖκα, ἡ ὁποία νὰ τὸν ἀγαπήσῃ πρώτη καὶ νὰ θελήσῃ ν' ἀγαπηθῇ παρ' αὐτοῦ.

Ἡ Λεοντία ὠφελεῖτο ἐκ τῶν ἀποκαλύψεων τούτων.

— Νὰ σὰς εἰπῶ! ἀπεκρίνετο ἀπερισκέπτως, ὁ μαρκήσιος θὰ ἤθελε γυναῖκα τῆς ἡλικίας μου περίπου, τῆς περιουσίας μου καὶ τοῦ χαρακτήρος μου, ἀλλ' ἀνωτέρας κοινωνικῆς θέσεως, ἐννοεῖται, καὶ ἡ ὁποία νὰ μὴν εἶνε χήρα τοῦ καλλίστου τῶν συζύγων.

— Ὁ χαρακτήρ σας, ἀγάπη μου εἶνε, παραπολύ ζωηρός δι' ἄνθρωπον τόσον συνισταμένον.

— Ἀλλὰ δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα μία σύζυγος μὲ τὸν ἰδικόν μου χαρακτήρα θὰ τὸν ἔσωζε. Τὰ ἄκρα, καθὼς ἠξεύρετε. . . Ἐγώ, ἂν ἦτο δυνατόν ν' ἀγαπήσω, — πράγμα ἀδύνατον πλέον, — θὰ ἠγάπων ἀκριβῶς ἄνδρα σοβαρὸν καὶ ψυχρόν. Μήπως δὲν ἦτο τοιοῦτος ὁ μακαρίτης; Ἡ σοβαρότης του ἐμετρίαζε τὴν ζωηρότητά μου, καὶ ἡ εὐθυμία μου ἐφαίδρυνε τὴν μελαγχολίαν του. Ὁ ἴδιος μοῦ τὸ ἔλεγε συχνά. Δὲν εἶχε ποτέ του ἀγαπήσει, πρὶν μὲ γνωρίσῃ, καὶ εἶχε καὶ αὐτὸς μεγάλην ἀποστροφήν πρὸς τὸν γάμον. Ὅταν μάλιστα μὲ εἶδε κατὰ πρόωτον, ἐφοβήθη τὴν ἐλαφρότητά μου. Ἀλλ' ἔπειτα διὰ μιᾶς παρετήρησε ὅτι ἤμην ἀναγκαῖα εἰς τὴν ὑπαρξίν του, διότι ἡ φρινομένη ἐκείνη ἐλαφρότης, ἡ ὁποία, καθὼς γνωρίζετε, δὲν μ' ἐμποδίζει νὰ ἔχω καρδίαν, ἐφώτιζε τὴν σκυθρωπότητά του, καὶ ἦτον, — καθὼς ἔλεγεν ὁ ἴδιος — βάλσαμον τῆς ψυχῆς του. Ἀ! σὰς παρακαλῶ, μὴ κάμνωμεν πλέον λόγον περὶ μελλονύμφων. Αἱ ὁμιλίαι αὐταὶ μοῦ ἐνθυμίζουσιν ὅτι εἰμαι τοῦ λοιποῦ μόνη ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ Λεοντία εὗρεν ἀφορμὴν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν περὶ τούτου λόγον τοσοῦτον συνεχῶς καὶ ὑπὸ τοιαύτας διαφόρους μορφάς, τοσοῦτον δ' ἐπικαιρῶς ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ἀπαρασκευοῦ καὶ τοσοῦτον περιποιητικῶς ὑπὸ τὸ πρόσχημα παντελοῦς ἀφιλοκερδείας, ὥστε ἡ ἰδέα εἰσεχώρησεν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς μαρκησίας χωρὶς διόλου νὰ τὸ ἐννοήσῃ. Ὅτε δὲ ἡ κ. Δαργλάδ εἶδεν αὐτὴν διατεθειμένην νὰ μὴ τὴν ἀποκρούσῃ ἐν ὄρα εὐθέτω, ἤρχισε τὴν ἀπ' εὐθείας ἐπιθεσίαν αὐτῆς κατὰ τοῦ κ. Βιλλεμέρ, τὰς αὐτὰς μεταχειριζομένη πανουργίας, τὰς αὐτὰς ἐπιχαρίτους ἀπερισκεψίας, τὰς αὐτὰς ἀποσιωπήσεις περὶ τῆς συζυγικῆς ἀπελπισίας τῆς καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀφελεῖς ὑπαινιγμούς, πάντα δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ συστάδην οὕτως εἰπεῖν, καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτὰ τῆς Καρολίνας, περὶ ἧς οὐδὲλως ἀνησύχει.

Ἄλλ' ἡ φλυαρία τῆς κ. Δαργλάδ ἦτο ἀντιπαθὴς εἰς τὸν μαρκήσιον· δὲν τὸ εἶχε δ' ἐκείνη ποτέ παρατηρήσει, διότι οὐδέποτε τὸν εἶχε προκαλέσει ν' ἀσχοληθῇ περὶ αὐτῆς. Ὁ κ. Βιλλεμέρ οὐ μόνον ἄγριος καὶ ἄπειρος δὲν ἦτο, ὡς ὑπετίθετο, ἀλλ' εἶχε μάλιστα λεπτοτάτην τὴν περὶ γυναικῶν κρίσιν. Οὕτω δὲ ἀπὸ τῶν πρώτων ἐφῶδων τῆς Λεοντίας κατενόησε τὰς προθέσεις αὐτῆς, ἐμάντευσε τὴν στρατηγικὴν τῆς, καὶ τοσοῦτον καλῶς τὸ ὑπέδειξεν εἰς αὐτήν, ὥστε καίριον ἠσθάνθη ἡ καρδία τῆς τραῦμα.

Ἦνοιξε τότε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς, καὶ ἐκ μυρίων λεπτῶν ἐνδείξεων ἐνόησε τὸν ἄπειρον ἔρωτα ὃν ἡ δεσποινὶς Σαίν-Ζενέ ἐνέπνεεν εἰς τὸν μαρκήσιον. Ἐσκέφθη δὲ ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐκδικηθῇ, καὶ ἀνέμεινε τὴν εὐκαιρὸν στιγμὴν.

Ὁ γάμος τοῦ δουκὸς εἶχεν ὀρίσθῃ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου. Ἀλλὰ τοσοῦτον ἐξήγειρε τὴν κατακρυφὴν σκληρῶν τινῶν αἰθουσῶν τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ ἡ εὐκολία μετ' ἧς ἡ δούκισσα Δυνιέρ εἶχεν ἀποδεχθῇ τὴν αἴτησιν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἐνόχου, ὥστε ἀπεφάνισεν αὐτὴ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης μομφῆς ἐπὶ σπουδῇ, ν' ἀναβάλῃ ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὴν εὐτυχίαν τῶν δύο μελλονύμφων, καὶ νὰ εἰσαγάγῃ ἐν τούτοις τὴν βαπτιστικὴν αὐτῆς εἰς τὸν κόσμον. Ἡ βραδύτης αὕτη δὲν ἐτρόμαξε τὸν δούκα, ἀλλὰ δυσπρόεστησε μὲγάλως τὴν μαρκησίαν, ἣτις δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν ν' ἀνοίξῃ τὰς αἰθούσας τῆς καὶ νὰ κοσμήσῃ αὐτὰς διὰ χαριεστάτης νύμφης, ἣτις ἐμελλε νὰ ἐλακίσῃ περὶ αὐτὴν νεαρὰ πρόσωπα. Ἡ κ. Δαργλάδ προφασίζομένη ὑποθέσεις, ἐγένετο σπανιωτέρα, καὶ ἡ Καρολίνα ἐπανελάβε τὸ ἔργον τῆς.

Εἶχε δὲ αὕτη πολὺ ὀλιγωτέραν τῆς μαρκησίας ἀνυπομονησίαν νὰ κατοικήσῃ τὸ μέγαρον Ξαιντραίγ καὶ νὰ μεταβάλῃ εἴσεις. Ὁ μαρκήσιος δὲν εἶχεν ἀπόφασιν νὰ δεχθῇ οἶκημα παρὰ τῶ ἀδελφῶ του, οὐδ' ἐξεφραζέτο περὶ τῶν προσωπικῶν του σχεδίων. Καὶ ἀνησύχει μὲν ἐκ τούτου ἡ Καρολίνα, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις αὐτῆς πάσης σπουδῆς τοῦ μαρκησίου, ὅπως συγκατοικήσῃ μετ' αὐτῆς, τῇ παρεῖχε τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἡρέμου ἐκείνου αἰσθημάτος ὅπερ ἀπῆται παρ' αὐτοῦ. Εἶχεν ὅμως περιέλθει εἰς τὴν φάσιν ἐκείνην τοῦ πάθους, καθ' ἣν ἡ λογικὴ ἐλέγχεται πολλακίς σφάλουσα παρὰ τῆς καρδίας. Ἀπήλαυεν ἐν αἰγῇ τῶν τελευταίων ὥραίων τῆς ἡμερῶν, καὶ ὅτε ἦλθε τὸ ἔαρ, πρῶτον ἐπὶ ζωῆς τῆς ἐπόθησε τὸν χειμῶνα.

Ἡ δεσποινὶς Ξαιντραίγ εἶχεν αἰσθανθῇ μεγάλην ὑπόληψιν καὶ φιλίαν πρὸς τὴν δεσποινίδα Σαίν-Ζενέ, τὸναντίον δὲ ἠσθάνετο βαθυτάτην ἀντιπάθειαν πρὸς τὴν κυρίαν Δαργλάδ, ἣν συνήντα σπανίως τὴν πρώϊαν παρὰ τῇ μελλούσῃ πενθερᾷ τῆς, πρὸς ἣν ἤρχετο καὶ αὐτὴ οὐχὶ ἐπισήμως, ἀλλὰ κατὰ τὰς ὄρας τῆς τῶν οἰκείων ὑποδοχῆς, μετὰ τῆς κυρίας καὶ τῆς δεσποινίδος Δυνιέρ.

Ἡ Λεοντία δὲν ἐφάνη παρατηροῦσα τὸ περίφρον ἦθος τῆς ὠραίας Ἀρτεμίδος. Ἐπίστευεν ὅτι ἐκράτει τὴν εὐτυχίαν τῆς καὶ ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐκδικηθῇ καὶ αὐτὴν καὶ τὴν Καρολίαν.

Δὲν προσεκληθῆ εἰς τὰς ἐορτὰς τοῦ γάμου, διότι τὸ πένθος τῆς δὲν τὸ ἐπέτρεπε. Οὐχ' ἦτον χάριν τῆς μαρκησίας, πρὸς ἣν ἡ Ἀρτεμὶς ἐμαρτύρει πάντα σεβασμόν, ἐλέγχθησαν πρὸς αὐτὴν ὀλίγαί τινες λέξεις λύπης ἐπὶ τῷ καλύματι τούτῳ. Τόσον μόνον. Ἡ δὲ Καρολίνα τὸναντίον ἐξελέχθη ὡς παράνομος κόρη κ' ἐπληρώθη δῶρων ὑπὸ τῆς μελλούσης δουλίσσης Ἀλερίας.

Ἐρῆσθε τέλος ἡ μεγάλη ἡμέρα, καὶ πρῶτον τότε ἀπὸ μακρῶν ἤδη ἐτῶν ἄλγους καὶ πτωχείας, ἡ δεσποινὶς Σαίν-Ζενέ, κεκοσμημένη δι' ἐξαιρέτου καλαισθησίας καὶ πλουσιῶς διὰ τῶν δώρων τῆς νύμφης, ἐπεφάνη ἐν πάσῃ τῇ αἴγλῃ τοῦ κάλλους αὐτῆς καὶ τῆς χάριτος. Προὔξενεσε βαθυτάτην ἐντύπωσιν, καὶ πάντες ἠρώτησαν τίς κ' ἰπόθεν ἡ μαγευτικὴ ἐκείνη ἄγνωστος. Ἡ δὲ Ἀρτεμὶς ἀπήντα: « Εἶνε φίλη μου, κόρη ἀληθῶς διακεκριμένη, προστατευομένη τῆς πενθερᾶς μου, καὶ τὴν ὁποίαν εἶμαι εὐτυχῆς ὅτι θὰ ἔχω πλησίον μου».

Ὁ μαρκήσιος ἐχώρευσε μετὰ τῆς νύμφης καὶ τῆς δεσποινίδος Δυνιέρ, ἵνα δυνηθῇ νὰ χορεύσῃ κατόπιν καὶ μετὰ τῆς δεσποινίδος Σαίν-Ζενέ. Ἡ Καρολίνα τοσοῦτον ἐξεπλάγη, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ τοῦ εἶπῃ μειδιῶσα: « Πῶς, ἀφοῦ συνειργάσθημεν εἰς τὴν χειραφεσίαν τῶν κοινοτήτων καὶ τὴν ἰδρυσίν τῆς ἐλευθέρως ιδιοκτησίας, θὰ χορεύσωμεν τώρα καὶ τὸν ἀντίχορον; »

— Βέβαια, ἀπήντησεν ἐκείνος ζωηρῶς, καὶ τοῦτο εἶνε πολὺ καλλίτερον, ἀφοῦ θὰ αἰσθανθῶ τὴν χεῖρά σας εἰς τὴν χεῖρά μου.

Πρῶτον τότε ὁ μαρκήσιος ἐδείκνυεν ἐκφανῶς εἰς τὴν Καρολίαν συγκίνησιν, ἧς μετεῖχόν πως καὶ αἱ αἰσθήσεις του, διότι ἀληθῶς ἠσθάνθη ἐκείνη τὴν χεῖρά του φρίσσουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του καταβιβρώσκοντας αὐτήν. Ἐφοβήθη, ἀλλὰ διενοήθη ὅτι καὶ ἄλλοτε ἤδη εἶχε φανῆ ὅτι ἦτο ἐρωτευμένος πρὸς αὐτήν, κατώρθωσεν ὅμως νὰ νικήσῃ τὸν κακὸν αὐτὸν διαλογισμόν του. Ἐχουσα ἀπέναντι τῆς ἄνδρα τοσοῦτον ἄγνόν καὶ ἠθικόν, ἔπρεπε νὰ φοβηθῇ ἐκ στιγμιαίας λήθης: Ἀλλως δέ, μήπως καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ δὲν ἠσθάνετο τὴν ἀόριστον αὐτὴν μέθην τοῦ ἔρωτος, ἣν πρὸ μικροῦ εἶτι θέλησιν εἶχε νὰ κατανηκῆσῃ; Ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴ συναισθανθῇ ὅτι ἦτο ἐξαισιῶς ὠραία, διότι ὄλων οἱ ὀφθαλμοὶ τὸ ἔλεγον. Ὑπερέβαλλε καὶ αὐτὴν τὴν νεόνυμφον, δεκαεπταετιδα μόλις, ἀδαμαντοστόλιστον καὶ φέρουσαν ἐπὶ τῶν χειλέων τὸ ἐπιχαρὶ νικηφόρον μειδίαμά τῆς. Αἱ πρεσβύτερες ἔλεγον εἰς τὴν δούκισσαν Δυνιέρ: « Ἡ πτωχὴ αὐτὴ ὄρφανὴ εἶνε παραπολύ ὠραία· κακὸν πρᾶγμα. » Καὶ αὐτοὶ τῆς δουκισ-

σης οἱ υἱοί, νέοι μεγάλων ἐλπίδων καὶ ὑπερήφανοι τὸ ἦθος, ἐθεώρουν τὴν δεσποινίδα Σαίν-Ζενέ κατὰ τρόπον δικαιολογούντα τοὺς φόβους τῶν πεπειραμένων ἐκείνων γαμῶν. Ὁ δούξ συγκεινημένος ὅτι ἡ γενναία του σύζυγος οὐδ' ἐσυλλογίζετο κἂν νὰ ζηλοτυπήσῃ, καὶ εὐγνωμονῶν πρὸς τὴν Καρολίαν διὰ τὸ μεμετρημένον τῶν τρόπων τῆς, ἐπεδείκνυε πρὸς αὐτὴν ἰδιαίτερας περιποιήσεις. Ἡ δὲ μαρκησία, μὴ θέλουσα νὰ σκιασῇ τὴν ὠραίαν αὐτὴν ἡμέραν, προσεφέρετο πρὸς αὐτὴν εἰς μητρικώτερον καὶ προσεπάθει νὰ ἐξαλείψῃ πᾶσαν ἐπιφάνειαν ὑποτελείας. Ἀπλῶς εἰπεῖν ἡ Καρολίνα εὕρισκετο εἰς στιγμὴν τινα τοῦ βίου εἰς ἐκείνων, καθ' ἃς, παρὰ πᾶσαν τῆς τύχης ἰδιοτροπίαν, ἡ φυσικὴ δύναμις ἦν ἀσκούσιν ἡ νοημοσύνη, ἡ τιμὴ καὶ τὸ κάλλος φαίνεται ἀνακτώσα τὰ δικαιοῦματα αὐτῆς καὶ τὴν προσήκουσαν ἐν τῷ κόσμῳ θέσιν τῆς.

Καὶ ἀνεγίνωσκε μὲν ἡ Καρολίνα τὸν θριαμβόν τῆς ἐπὶ παντός προσώπου, ἀλλ' ἐκ τῶν βλεμμάτων ἰδίως τοῦ μαρκησίου ἠδύνατο νὰ βεβαιωθῇ περὶ αὐτοῦ. Παρετήρει δ' ἐπίσης πόσον ὁ μυστηριώδης ἐκείνος ἄνθρωπος εἶχε μεταμορφωθῇ ἀπ' ἧς ἡμέρας τὸ πρῶτον εἶχεν ἰδεῖ αὐτὸν δειλόν, ἀφηρημένον καὶ προσπαθοῦντα νὰ μὴ φαίνεται κἂν. Εἶχε τότε τοὺς τρόπους κομψοῦς ὅσον καὶ ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός του, μετὰ πλείονος εἰς ἀληθοῦς χάριτος καὶ πραγματικῆς εὐγενείας. Διότι ὁ δούξ, καίτοι θαθέως ἐπιστήμων περὶ τὴν τέχνην τοῦ φέρεσθαι, εἶχεν ὅμως ὀλίγον ἐπιτετηδευμένον καὶ πως θεατρικόν τὸ ἦθος, ὡς ἔχουσιν αὐτὸ συνήθως οἱ ἴσπανοί. Ὁ μαρκήσιος ἦτο ὁ γαλλικὸς τύπος, καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἄτεχνον ἀφέλειαν, μετὰ πάσης τῆς προσηνοῦς αὐτοῦ χάριτος καὶ μετὰ τοῦ γοήτρου ἐκείνου, ὅπερ δὲν ἐπιβάλλεται ἀλλ' ἐλκύει. Ἐχώρευεν — τουτέστιν ἐβάδιζε — τὸν ἀντίχορον μετὰ πλείονος ἢ πᾶς ἄλλος ἀπλότητος. Ἀλλ' ἡ ἀγνότης τοῦ βίου του περιέβαλλεν αὐτόν, καὶ τὴν μορφήν του καὶ πᾶσαν του κίνησιν ὡσεὶ δι' ἐξαιρέτου τινὸς ἀρώματος νεότητος. Ἐφαίνετο τὴν ἐσπέραν ἐκείνην κατὰ δέκα ἐτη νεώτερος τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀνεξήγητος δὲ τις ἐλπίδος ἀνταύγεια, οἰονεὶ ἀνατελλούσης νέας ζωῆς, ἐφώτιζε τὸ βλέμμα του.

ΙΘ'

Τὸ μεσονύκτιον ἀνεχώρησαν ἀπαρατήρητοι οἱ νεόνυμφοι, ἡ δὲ μαρκησία ἐνευσεν εἰς τὸν υἱόν τῆς, ὅτι ἦτο κατὰκοπος κ' ἐπεθύμει ν' ἀποσυρθῇ ἐπίσης.

— Δός με τὸν βραχίονά σου, παιδί μου, τῷ εἶπεν ὅτε ἦλθε πλησίον τῆς. Ἄς μὴ ταραξώμεν τὴν Καρολίαν, ἡ ὁποία χορεύει τὴν ἀρίνω ὑπὸ τὸν προστασίαν τῆς κυρίας Δ. . .

Ἐνῶ δὲ ὁ μαρκήσιος ὑπεστήριζεν αὐτὴν διὰ

του διαδρόμου, ὅστις ἔφερον εἰς τὰ ἰσόγαια δώματα της—διότι φροντίς εἶχε ληφθῆναι ἀπαλλαγῆ τῆς ἀναβάσεως κλιμάκων.—

— Ἀγαπητέ μου υἱέ, εἶπεν εἰς αὐτόν, δὲν θὰ ἔχῃς πλέον τὸν κόπον νὰ φέρῃς εἰς τὰς ἀγκάλας σου τὴν πτωχὴν σου γραιὴν μητέρα. Τὸ ἔκαμνες τόσον συχνὰ εἰς τὴν ἄλλην οἰκίαν, κ' ἐγὼ σ' ἐλυπούμην διὰ τὸν κόπον σου...

— Καὶ ἐγὼ θὰ λυποῦμαι, ὅτι δὲν λαμβάνω πλέον αὐτὸν τὸν κόπον, εἶπεν ὁ Οὐρβανός.

— Τί ὠραῖος καὶ μεγαλοπρεπὴς εἶνε ὁ χορὸς αὐτός; ὑπέλαβεν ἡ μαρκησία, ὅτε ἔφθασαν εἰς τὰ δωματῖά της. Καὶ ἡ Καρολίνα! βασίλισσα τοῦ χοροῦ! Δὲν ἐχόρταινα νὰ θαυμάζω τὴν ὠραϊότητα καὶ τὴν χάριν της.

— Μητέρα, εἶπεν ὁ μαρκησίος, εἰσθε ἀληθῶς πολὺ κουρασμένη; Ἄν σὰς παρεκάλουν νὰ ὁμιλήσωμεν μαζὴ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας!

— Νὰ ὁμιλήσωμεν, υἱέ μου! ἀνεφώνησεν ἡ μαρκησία. Ἐκουράσθη, διότι δὲν εἶχα εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσω μ' ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἀγαπῶ. Ἐπειτα ἐφοβούμην μὴ φανῶ γελοία, ὁμιλοῦσα πολὺ περὶ τῆς εὐτυχίας μου. Ἄς ὁμιλήσωμεν τώρα περὶ αὐτῆς, .. ἄς ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου... καὶ περὶ σοῦ ἐπίσης. Δὲν θὰ μοῦ δώσῃς καὶ σὺ μίαν ἄλλην ἡμέραν ὁμοίαν μὲ αὐτῆν;

— Ἀγαπητή μου μητέρα, εἶπεν ὁ μαρκησίος, γονυπετῶν πρὸ τῆς μητρὸς του, καὶ δραττόμενος τῶν χειρῶν αὐτῆς, ἀπὸ σὰς ἐξαρτᾶται νὰ ἔχω κ' ἐγὼ ἐντός ὀλίγου τὴν ἡμέραν τῆς ὑπερτάτης μου χαρᾶς.

— Τί λέγεις; ἀλήθεια; λέγε λοιπὸν γρήγορα!

— Ναι, θὰ σὰς τὰ εἰπῶ ὅλα... Αὐτὴν τὴν στιγμήν ἐπερίμενα. Ἐπερίμενα καὶ νυχόμην ἐκ βάθους καρδίας νὰ ἔλθῃ ἡ εὐλογημένη αὐτὴ ὥρα καθ' ἣν ὁ ἀδελφός μου, συνδιαλλαττόμενος πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, θὰ ἐθλίβεν εἰς τὴν ἐξάγκισθησαν ἀγκάλῃ του σύζυγον ἀξίαν νὰ γείνη κόρη σας. Τὴν στιγμήν δὲ αὐτὴν ἀπόφασιν εἶχα νὰ σὰς παρουσιάσω ξῆς: Κ' ἐγὼ μῆτέρ μου ἔχω νὰ σὰς παρουσιάσω δευτέραν κόρην πολὺ πλέον ἀξιαγάπητον τῆς πρώτης κ' ἐπίσης ἀγνήν. Ἀγαπῶ ἐμπαθῶς πρὸ ἐνός ἔτους τὸ ἐντελέστερον πλᾶσμα τοῦ κόσμου. Τὸ ἐμάντευσεν ἴσως ἀλλὰ δὲν τὸ γνωρίζει. Τὴν σέβομαι καὶ τὴν ἐκτιμῶ τόσον, ὥστε ἐγνώριζα ὅτι οὐδέποτε θὰ μοῦ ἀνταπέδιδε τὸ σέβας καὶ τὴν ἐκτίμησίν της, χωρὶς τὴν ἰδικήν σας συναίνεσιν. Αὐτὸ τοῦλάχιστον μ' ἔκαμε νὰ ἐνοσῶ μίαν ἡμέραν, τὴν μόνην καθ' ἣν τὸ μυστικόν μου ἦτο ἔτοιμον νὰ μοῦ ἐκφύγῃ χωρὶς νὰ τὸ θέλω, πρὸ τεσσάρων μηνῶν, κ' ἔκλεισα πάλιν αὐστηρῶς τὰ χεῖλη μου καὶ πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς σὰς. Καθῆκον εἶχα ν' ἀποφύγω πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ στενοχωρήσῃ τὴν ὑπαρξίν σας. Ἄλλ' εὐτυχῶς τὰ πράγματα μετεβλήθησαν. Καὶ ἡ τύχη σας,

καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἡ τύχη καὶ ἡ ἰδική μου εἶνε ἀσφαλῆς ἐντελῶς τοῦ λοιποῦ. Εἶμαι τώρα ἀρκετὰ πλούσιος κ' ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ μὴ ἐπιζητήσω αὐξήσιν περιουσίας ἀλλὰ νὰ νυμφευθῶ κατὰ τὴν καρδίαν μου. Ἐχετε ὅμως καὶ σεῖς νὰ μοῦ κάμετε μίαν θυσίαν, καὶ ἡ μητρική σας στοργὴ δὲν θὰ μοῦ τὴν ἀρνηθῆ, ἀφοῦ ἐξ αὐτῆς ἐξαρτᾶται ὅλης μου τῆς ζωῆς ἡ εὐτυχία. Ἡ κόρη αὐτὴ ἀνήκει εἰς ἐντιμον οἰκογένειαν, ἐβεβαιώθητε δὲ περὶ τούτου καὶ σεῖς ἡ ἰδία ὅτε τὴν ἐδέχθητε εἰς τὸν κύκλον τῶν οἰκείων σας.

Δὲν ἀνήκει ὅμως εἰς οἰκογένειαν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων καὶ διασήμων, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἔχετε ἀποκλειστικὴν συμπάθειαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐννοῶ παντάπασιν νὰ πολεμήσω. Σὰς εἶπα ὅτι ἔπρεπε κατὰ τὴν ἰδίαν μου θυσιάσετε. Θέλετε; Τὸ κάμνει ἡ ἀγάπη σας; Ναι, μητέρα, ναι! ἡ καρδία σας τὴν ὁποίαν ἀκούω νὰ πάλλῃ θ' ἀποδεχθῆ χωρὶς λύπην, καὶ μὲ τὴν ἄπειρον μητρικὴν σας ἀγαθότητα, τὴν παράκλησιν υἱοῦ ὅστις σὰς λατρεῖ.

— Ἀχ Θεέ μου! περὶ τῆς Καρολίνας μ' ὁμιλεῖς; ἀνέκραξε τρέμουσα ἡ μαρκησία. Στάσου, υἱέ μου, στάσου νὰ συνέλθω. Αὐτὸ δὲν τὸ ἐπερίμενα!

— ὦ, μὴ τὸ λέγετε αὐτό, ὑπέλαβεν ὁ μαρκησίος μετὰ πάθους. Ἄν τὸ πρᾶγμα σὰς φαίνεται φοβερόν, ἄς μὴ γείνη! Δὲν νυμφεύομαι ποτέ...

— Νὰ μὴ νυμφευθῆς!... Ὅθ' ἦτο χειρότερον! Στάσου λοιπὸν νὰ συνέλθω· ἴσως τὸ πρᾶγμα χωνεύεται εὐκολώτερον παρ' ὅτι φαίνεται. Δὲν εἶνε τόσον τὸ γένος... ὁ πατήρ της ἦτον ἰππότης ὀλίγον εἶνε... ἀλλὰ τέλος πάντων, ἂν ἦτο μόνον αὐτό! Εἶνε ἡ παντελής πτωχεία, ἡ ὁποία ἔπεσεν ἐπάνω της... Ὅθ' ἦτο μόνον αὐτό! Εἶνε ἡ παντελής πτωχεία, ἡ ὁποία ἔπεσεν ἐπάνω της... Ὅθ' ἦτο μόνον αὐτό! Εἶνε ἡ παντελής πτωχεία, ὅτι χωρὶς ἐσὲ θὰ μοῦ συνέβαινε τὸ ἴδιον. Ἄλλ' ἐγὼ θ' ἀπέθνησκα, ἐνῶ αὐτὴ εἶχε τὸ θάρρος νὰ ἐργασθῆ διὰ νὰ ζήσῃ, καὶ νὰ δεχθῆ θέσιν ὑπηρετικῆν...

— Θεέ μου! ἀνεφώνησεν ὁ μαρκησίος, θὰ τὴν κατηγορήσετε δι' ἐκείνο ἀκριβῶς, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην ἀρετὴν τοῦ βίου της;

— Ὅχι, ὄχι, ἐγὼ! ὑπέλαβε ζωηρῶς ἡ μαρκησία. Τούναντίον ἀλλ' ὁ κόσμος εἶνε τόσον...

— Τόσον ἄδικος καὶ τόσον τυφλός!...

— Ἀληθὲς καὶ αὐτό, καὶ ἔχω ἄδικον νὰ μὲ μέλει. Ἐστὼ! ἀφοῦ εὐρισκόμεθα εἰς τοὺς ἐξ ἔρωτος γάμους, μίαν μόνην ἔχω ἀκόμη ἐνστασιν. Ἡ Καρολίνα εἶνε εἰκοσιπέντε ἐτῶν...

— Κ' ἐγὼ ἐπέρασα τὰ τριάκοντα τέσσαρα.

— Δὲν λέγω αὐτό. Εἶνε νεωτάτη, ἂν ἡ καρδία της εἶνε τόσον ἀγνή καὶ νέα ὅσον ἡ ἰδική σου, ἀλλὰ ἡγάπησεν...

— Ὅχι! γνωρίζω ὅλην τὴν ζώην, ὁμίλησα μὲ τὴν ἀδελφὴν της. Ἦτο λόγος νὰ νυμφευθῆ, ἀλλὰ ποτέ της δὲν ἡγάπησε πραγματικῶς.

— Ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ ἀποτυχόντος αὐτοῦ γάμου καὶ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μας παρῆλθον ἔτη δλόκληρα...

— Ἐλθθα πληροφώρας. Γνωρίζω τῆς ζωῆς της πᾶσαν ὥραν σχεδόν. Σὰς λέγω δὲ ὅτι ἡ δεσποινὴς Σαίν-Ζενέ εἶνε ἀξία καὶ ὑμῶν καὶ ἐμοῦ· διότι τὸ γνωρίζω. Δὲν μὲ κατέστησε τυφλὸν ἀνόητον πάθος, ὄχι! Ἐρως σοβαρὸς, θεμελιούμενος ἐπὶ τῆς κρίσεως, τῆς παραβολῆς πρὸς ὅλας τὰς ἄλλας γυναῖκας, καὶ τῆς βεβαιότητος, μοῦ ἔδωκε τὴν δύναμιν νὰ σιωπήσω, νὰ περιμείνω καὶ νὰ θελήσω νὰ σὰς πείσω ἐν πλήρει συνειδήσει.

Ὁ μαρκησίος ὠμίλησεν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν μητέρα του, καὶ ἐθριάμβευσεν. Ἡ εὐγλωττία τοῦ πάθους του καὶ ἡ υἱική του στοργή, ἧς τσαυτὰ εἶχε παράσχει δείγματα, συνεκίνησαν τὴν μαρκησίαν καὶ ἐνέδωκε.

— Λοιπὸν! ἀνεφώνησεν ὁ μαρκησίος, μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ τὴν καλέσω ἐδῶ ἐκ μέρους σας; Θέλετε νὰ τῆς εἰπῶ πρώτην φορὰν ἐνώπιόν σας, εἰς τοὺς πόδας σας, ὅτι τὴν ἀγαπῶ; Βλέπετε, δὲν τολμῶ νὰ τῆς τὸ εἰπῶ μόνος πρὸς μόνην. Ἐν βλέμμα της ψυχρὸν, μία λέξις δυσπιστίας θὰ μοῦ συνέτριβε τὴν καρδίαν. Ἐδῶ ὅμως, ἐπὶ παρουσίᾳ σας, θὰ ὁμιλήσω καὶ θὰ δυνηθῶ νὰ τὴν πείσω.

— Υἱέ μου, εἶπεν ἡ μαρκησία, ἔχεις τὸν λόγον μου. Βλέπεις, ἐξηκολούθησε θλίβουσα αὐτόν ἐν τῇ ἀσθενείᾳ της ἀγκάλῃ, ὅτι δὲν σοῦ τὸν ἔδωκα μὲν μὲ αὐθόρμητον χαρὰν ἀλλὰ τοῦλάχιστον μὲ στοργὴν ἀπεριόριστον καὶ χωρὶς ἐπιφύλαξιν. Ἐν μόνον ἀπαιτῶ, νὰ σκεφθῆς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας περὶ τῆς θέσεώς σου. Τὰ πράγματα μετεβλήθησαν, διότι ἔχεις ἤδη τὴν συναίνεσίν μου, περὶ ἧς οὐδεμίαν εἶχες βεβαιότητα πρὸ μιᾶς ὥρας. Πρὶν τὴν λάβῃς, ἐνόμιζες ὅτι σ' ἐχώριζον ἀπὸ τὴν δεσποινίδα Σαίν-Ζενέ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα ὑπέθετες δυσυπέβλητα, καὶ τὰ ὁποῖα ὑπέθαλον ἴσως τὴν ἐπιθυμίαν σου. Μὴ σείῃς τὴν κεφαλὴν. Ποῦ τὸ ἠξέουρες; Ἐπειτα δὲν σοῦ ζητῶ καὶ μεγάλα πράγματα. Εἰκοσιτέσσαρας μόνον ὥρας νὰ μὴ τῆς εἰπῆς τίποτε. Κ' ἐγὼ ἡ ἰδία ἐγὼ ἀνάγκην νὰ συνοικειωθῶ, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, μὲ τὴν ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν ἔλαβον, ὥστε τὸ πρόσωπόν μου, ἡ ταραχὴ μου, τὰ δάκρυά μου ἴσως νὰ μὴ προδώσωσιν εἰς τὴν Καρολίαν πόσον ἢ ἀπόφασιν αὐτὴ ὑπῆρξε δι' ἐμὲ δύσκολος.

— Ναι, ναι! ἔχετε δικαίον! ἀνεφώνησεν ὁ μαρκησίος. Ἄν τὸ ἐμάντευε, δὲν θὰ μὲ ἄφρινεν ἴσως νὰ ὁμιλήσω. Αὐριον λοιπὸν, καλὴ μου μητέρα! Εἰκοσιτέσσαρας ὥρας εἶπατε; Πολλὰ εἶνε!... Κ' ἔπειτα... εἶνε μία μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Θ' ἀγρυπνήσητε λοιπὸν καὶ αὐριον;

— Βεβαίως, ἀφοῦ ἔχομεν συναυλίαν αὐριον εἰς τὰς αἰθούσας τῆς νέας δουκίσσης. Δι' αὐτὸ

πρέπει νὰ κοιμηθῶμεν ἀπόψε. Μήπως ἔχεις σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν χορὸν;

— Δότε μου τὴν ἄδειαν. Εἶνε ἀκόμη ἐκεῖ... καὶ εἶνε τόσον εὐμορρη μὲ τὸ λευκὸν της φόρεμα καὶ μὲ τοὺς μαργαρίτας της. Σὰς βεβαιῶ δὲν τὴν εἶδα ἀρκετὰ. Δὲν ἐτόλμων. Τώρα μόνον θὰ τὴν ἰδῶ καλά.

— Ὅχι! κάμε μου καὶ σὺ αὐτὴν τὴν θυσίαν, νὰ μὴ τὴν ἰδῆς καὶ νὰ μὴ τῆς ὁμιλήσῃς, ἕως αὐριον τὸ βράδυ. Ὁρκίσου μου, ἀφοῦ βεβαίως δὲν θὰ κοιμηθῆς, νὰ συλλογισθῆς αὐτὴν, ἐμὲ καὶ σὲ αὐτὸν μόνος σου, ἐπὶ τινος ὥρας καὶ αὐριον τὸ πρωὶ ἀκόμη. Νὰ μὴν ἐλθῆς ἐδῶ πρὸ τῆς ὥρας τοῦ γεύματος. Πρέπει ὁρκίσου μὲ το!

Ὁ μαρκησίος ὠρκίσθη κ' ἐτήρησε τὸν λόγον του. Ἄλλ' ἡ μόνωσις, ἡ νύξ, ἡ λύπη ὅτι δὲν ἔβλεπε τὴν Καρολίαν καὶ ἄφρινεν αὐτὴν ἐν μέσῳ ξένων βλεμμάτων καὶ θωπειῶν, ἠξήσαν τὴν ἀνυπομονησίαν του καὶ ἀνερρίπισαν τὴν φλόγα τοῦ πάθους του. Ἄλλως δὲ αἱ προφυλάξεις τῆς μητρὸς του, καὶ τοὶ φρόνιμοι καθ' ἑαυτὰς, ἦσαν παιδαριῶδες ἀπέναντι ἀνδρὸς ὅστις ἀπὸ καιροῦ ἤδη ἐσκέπτετο καὶ ἤθελε.

(Ἐπεται συνέχεια).

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ Τῇ ΔΥΣΕΙ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ Τῆς ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Συνεχία· ἴδε σελ. 553.

ΚΒ'.

Μετὰ τὰς ἐν Τάρφ καὶ Νοβάρρα μάχας οἱ Στρατιῶται ἐξακολουθοῦσι τὸν κατὰ τῶν Γάλλων πόλεμον ἐν Νεαπόλει καὶ Καλαβρίᾳ. Ὅ,τι ἔπαθον ὁ Κάρολος καὶ ὁ δουξ τῆς Αὐρηλίας, τὰ αὐτὰ καὶ χειρότερα ἐδοκίμασαν οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ βασιλέως Γιλβέρτος de Montpensier, καὶ Στούαρτ d' Aubigny. Μετὰ τῶν Στρατιωτῶν πολεμοῦσιν ἐν Καλαβρίᾳ καὶ οἱ γαλεῶται¹⁾. Διάφοροι τῶν ἡμετέρων πολεμιστῶν διαπρέψαντες τότε ἔλαβον ἀθρᾶς συντάξεις ἐν Ζακύνθῳ, Κερκύρῳ, καὶ ἐν τῇ μετ' ὀλίγον διὰ τῆς συνδρομῆς των κατακτηθεῖση Κεφαλληνίᾳ, ὡς καὶ ἐν Λευκάδι, γενόμενοι οἱ γενάρχη τοῦ ἀρχοντολογίου τῆς Ἐπτανήσου. Πολλὰ ψηφίσματα τῆς Γερουσίας εὐφῆμως ἀνακηρύττουσι τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας καὶ τοὺς θριάμβους τῶν Στρατιωτικῶν ἀρχόντων Βουζύκη, Φροσύνα καὶ Θεράκη Ναυπλιέων, Καρυδόντα ἀρχοντος τοῦ Δόκου, ἀδελφῶν Ἀν-

¹⁾ Sanuto, la spedizione di Carlo VIII, σελ. 498.

δρομηθαίων ἀρχόντων τῆς Πεδιάδος, Θεοδώρου καὶ Ἰωάννου Παλαιολόγου Λεονταριτῶν, Παγωμένου Δριμῆ καὶ Βασκού Κορωναίων, Θεοδώρου Κόντου, Λέκα Προγόνου καὶ Δημητρίου Πρωτοστράτορα Μονεμβασιωτῶν, τριῶν Ράλλιδων, δύο Μποχαλαίων καὶ Καβάκου Σπαρτιατῶν, Μενάγια, Καρούσου, Κομποθέκρα καὶ Μάτση Μεθωναίων ἐγκαταστάτων ἐν Κεφαλληνίᾳ, Λάσκαρα, Μεγαδούκα καὶ Δούζη Ζακυνθίων, καὶ τῶν Αἰτωλῶν Νικολίτσα, Μαλακκάση, Μέχρα, ἀδελφῶν Σκιαδοπούλων κλπ.

Ὀνομαστότερος ὅμως ὄλων τούτων ἐγένετο ὁ προρρηθεὶς Μερκούριος Μπούας· ἀληθῆς ἀπόγονος τοῦ Πύρρου, ἐπὶ τριάκοντα συνεχῆ ἔτη πολεμῆ ὡς οὗτος ἄνευ ὠρισμένου σκοποῦ, μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν ἀκουσθῆ εἰς Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν, ὡς συνεχῶς λέγει ὁ βιογράφος του. Λαθῶν παρὰ τοῦ βασιλέως πλούσιον τιμάριον ἐν Νακπόλει, ὀνομασθεὶς ὑπὸ μὲν τοῦ Λουδοβίκου Β' ἀρχηγὸς τοῦ γαλλικοῦ ἰππικοῦ καὶ κόμης τοῦ Ἀκουίνου καὶ τῆς Ρόκας-Σέκας, ὑπὸ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανῶν στρατηγὸς καὶ κόμης τοῦ Τλάζ καὶ τοῦ Σράβε, φερτωμένος ἐκ βαρυτίμων βασιλικῶν περιδερκίων, παρυσήμων, χρυσοκεντήτων σημαίων καὶ ἐνδυμασιῶν, ἐνῶ δύναται ν' ἀπολαύη ἐν ἀνέσει τὸν δι' αἰματηρῶν ἰδρώτων ἀποκτηθέντα πλοῦτόν του, προτιμᾷ νὰ περιπλανᾶται ἐν ὅλῃ τῇ Εὐρώπῃ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πεντακοσίων ἢ χιλίων Λεονταριτῶν, Σπαρτιατῶν καὶ Μακεδόνων ἰππέων του, ζητῶν τὸ στοιχείον του· εἰς τὸν ἀνήρημον τοῦτον πολεμιστὴν ἀκριβῶς ἐφαρμόζεται ὁ ὑπὸ Ξενοφῶντος διαγραφεὶς χαρακτήρ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Μυρίων, τοῦ Κλεάρχου «ταῦτα οὖν φιλοπολέμου μοι δοκεῖ ἀνδρὸς ἔργα εἶναι, ὅστις ἐξὸν μὲν εἰρήνην ἔχειν ἄνευ αἰσχύνης καὶ βλάβης, αἰρεῖται πολεμεῖν, ἐξὸν δὲ χρήματα ἔχειν ἀκινδύνως, αἰρεῖται πολεμῶν μείονα ταῦτα ποιεῖν. Ἐκεῖνος δὲ ὡς περ εἰς παιδικὰ ἢ εἰς ἄλλην τιὰ ἡδονὴν ἤθελε δαπανᾶν εἰς πόλεμον. Οὕτω μὲν φιλοπόλεμος ἦν» Ἀνάθ. Β, 6, 6.

Συστάσει καὶ προτροπῇ τοῦ δικαστοῦ Τριβούλτση ὁ Λουδοβίκος Β' ἐζήτησε τὸν Μερκούριον ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ του ἅμα ἀνερρήθη βασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ ἀπεφάσισε τὴν εἰς Λομβαρδίαν ἐκστρατεῖαν (1498). Ἄλλ' ὁ Ἕλληνας πολεμιστὴς θεωρῶν ἀκόμη νωπὸν τὸ ὑπ' αὐτοῦ χυθὲν γαλλικὸν αἷμα, ἅμα δὲ καὶ συνδεδεμένος δι' ἀτομικῆς φιλίας πρὸς τὸν δούκα τοῦ Μιλάνου, Λουδοβίκον Σφόρτσαν, ἐπροτίμησε νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τούτου. Καὶ οὐ μόνον ἀνδρείως ἠγωνίσθη πρὸς τοὺς εἰσβαλόντας Γάλλους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ὑπ' ἀπάντων τῶν ἄλλων Στρατιωτῶν καὶ οἰκείων ἐγκαταλειφθέντα ἠγεμόνα παρέμεινε ὁμόνος πιστὸς ἐταῖρος καὶ φύλαξ, διασώσας τοῦτον μετὰ τῆς οικογενείας ἐκ μέσου πολυκρήμων ἐχθρῶν, καὶ

ἀσφαλῶς ὠδηγήσας εἰς Βαυαρίαν. Ἐντεῦθεν ἐπανελθὼν μετὰ τοῦ Σφόρτσα ἐπὶ κεφαλῆς Γερμανῶν καὶ Ἑλβετῶν, πολεμῆ πρὸς τοὺς Γάλλους ἐν Νοβάρκ καὶ Μορτάρκ μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1500 παραδόσεως τοῦ δουκὸς εἰς τοὺς Γάλλους ὑπ' αὐτῶν τῶν μισθοφόρων Ἑλβετῶν.

Ἐν ἔτει 1502 κηρυχθέντος τοῦ πρὸς Ἰσπανοὺς πολέμου τῶν Γάλλων, ὁ ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Β' ὀνομασθεὶς ἀρχιστράτηγος μαρκήσιος τῆς Μαντούης, κατέπεισε τὸν παλαιὸν συναθλητὴν Ἴνα, μιμούμενος αὐτόν, δεχθῆ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Γαλλίας.

... ἄλλα τετρακόσια
μὲ Μακεδόνας ἐκλεκτοὺς· πάντες δὲ τότε ὠμόσαν
ἔς τὸν ῥῆγαν νὰ εἴν' αἰεὶ πιστοί, δι' αὐτόνον ν' ἀποθάνουν
ἀνδρείως, καὶ τὸ αἷμά των κάτω ἔς τὴν γῆν νὰ βάνουν.

Ἀριστεύσας ὁ Μερκούριος ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Γαρηλιάνου (1503) ὀνομάσθη ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Β' κόμης καὶ ἀρχηγὸς τοῦ ἐλαφροῦ ἰππικοῦ:

Εἰς τὰ λιντζέρα τ' ἄλογα ποῦ ἔσιν ἐπὶ χιλιάδες,
καπετάνιον τὸν ἔποιε, ποῦ δούλευαν ῥηγάδες.

Οἱ ἱστορικοὶ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ δὲν ἐξηκρίβωσαν ἔτι πῶς διωργανίσθη τὸ ἰππικὸν τῆς Γαλλίας, οὔτε ποιοὶ ἦσαν οἱ πρῶτοι αὐτοῦ διοικηταί· εἶδομεν ὅτι ἐν ἔτει 1499 ὁ de Fontrailles ὀνομάσθη ὁ πρῶτος ἀρχηγὸς τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ βασιλέως Ἑλλήνων Στρατιωτῶν· ἐν τούτοις ἐν τῇ πολιτικῇ τῆς Γενούης (1507), ὁ μὲν de Fontrailles διοικεῖ σῶμα πεντακισχιλίων πεζῶν Γάλλων καὶ Ἰταλῶν, τὸ δ' ἐλαφρὸν ἰππικὸν διοικεῖται ὑπὸ τοῦ Μερκουρίου· ἀλλ' ὁ Στρατιώτης δὲν παρέλαβε τὸ ἰππικὸν ἀπὸ τοῦ προειρημένου πρῶτου ἀρχηγοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τινος διαδόχου τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον τῆς Γαλλίας, ὡς ὑποδηλοῖ ὁ Κορωναῖος· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὸν ἐφάμιλλον τοῦ Βαγιαρῶν καὶ τοῦ Φοντράιλ Λουδοβίκου d' Ars, μνημονεῦνται πρὸ τοῦ Μερκουρίου ὑπηρετοῦντες Στρατιῶται. Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1500 ὁ προρρηθεὶς ἰππότης καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν Λομβαρδῶν ἔφθασε μετὰ τοῦ σώματος του πρὸ τοῦ παραρρέοντος τῇ Νοβάρκ ποταμοῦ Τεκίνου, τοῦ ὁποῦ τὰς γεφύρας εἶχον καταστρέψει οἱ χωρικοί. Ἐνῶ δὲ ἠπόρει πῶς νὰ περάσῃ, «εἰς Ἀλβανός, γράφει ὁ χρονογράφος Ἰωάννης d' Auton, εὐρών τρόπον νὰ διαβῆ τὸν ποταμὸν ἔφθασεν εἰς Γαλιάτην, ἐνθα εὐρε τὸν κόμητα de Ligny, πρὸς τὸν ἀνήγγειλε τὰ κατὰ τὸν Ἄρς.» Τὰ γεγονότα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ ἀπὸ τοῦ 1499 παραληφθέντες ἐν Γαλλίᾳ Στρατιῶται οὔτε ἐν σώμα ἀπετέλουν, οὔτε τὴν τακτικὴν των ἀμέσως ἐδίδασκαν εἰς τοὺς συναδέλφους. Κατὰ τὸν προμνημονευθέντα Porto μία τῶν κυριωτέρων ἄρετων τῶν Ἑλλήνων ἰππέων ἦτο ἡ διάβασις τραχυτάτων ὁρέων καὶ ποταμῶν. Τὸ 1509 ὁ Μερκούριος καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ αὐτοκράτορος Μαξι-

μιλιανῶν Ροδόλφος de Anhalt πολιορκούντες τὸ φρούριον Castel Nuovo di Quer, ἀπεδεκατίζοντο ὑπὸ τῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐστρατοπεδευμένων Κόρσων. Ἐν συμβουλίᾳ ἀνεγνωρίσθη ὅτι τὸ μόνον μέσον πρὸς νίκην ἦτο ἡ διάβασις τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς τῷ παρέτρησε:

Λοιπὸν ἡ συντροφία μου δὲν ἔχει νὰ περάσῃ,
τὸν ποταμὸν, γιὰτ' ἐν' βαθύς, καὶ τὴν ζῶν θὰ χάσῃ.
μὲ τ' ἄλογά σου νὰ σεθῆς οὐδόπως σὲ ἀναγκάσω,
ὅτ' εἴν' πολὺς ὁ κίνδυνος, ὡς περ ἐγὼ δοξάζω...
γιὰτὶ ἐγὼ δὲν δύναμαι βοήθειαν νὰ σοῦ δώσω...

Ἄλλ' ὁ Μερκούριος ἐπρότεινε ὅτι αὐτὸς θὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν μετὰ τῶν τετρακοσίων ἰππέων του:

Οὕτως εἶπε· καὶ ἔπειτα τὴν συντροφίαν του ὄριζε,
νὰ ἐσεθῶν ἔς τὸν ποταμὸν, ἕκείνος δὲ πρῶτος ὄριζε.
κολύμβου τὸν ἐπέρασεν καὶ ἔς τὴν ἄκραν διαβῆκαν...
ἔς τὴν μέσῃν τοὺς ἐκτύπησαν καὶ ἔλους τοὺς ἐσκορπίσαν.
Οἱ δὲ Τουδέσκοι ἔπειτα ἔκ τὸ κίστρον ἐπερνούσαν,
καὶ τὸν σινιὸρ Μερκούριον πολλὰ τὸν ἐπαινοῦσαν.
ὅτι πρᾶγμα ποῦ τὸ ποικίον ἦτονε νὰ θαυμάζουσαν,
καὶ Ρώμης ἄλλον Καίσαρα ἕκείνον νὰ παρεικάζουσαν.

Ἐν τῷ στρατιωτικῷ ὀργανισμῷ τῷ ἐν ἔτει 1534 συνταχθέντι ὑπὸ τοῦ Γουλιέλμου du Bellay, πρῶτον μνημονεῦται ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ ἡ εἰσαγωγή τῶν ἀνωτέρω δύο Στρατιωτικῶν γυμνασίων «οἱ τουφεκοφόροι, οἱ στρατιῶται (estradiots), καὶ οἱ ἐλαφροὶ ἰππεῖς ὀφείλουσι νὰ γυμνάζωνται ὅπως περῶσιν ἐφιπποὶ καὶ καθωπλισμένοι μεγάλους ποταμοὺς καὶ ἀναρριχῶνται εἰς τὰ μᾶλλον ἀπότομα ὄρη, καὶ καταβαίνουσι καλπάζοντες.»¹⁾

Ἄλλο καὶ ἡ πολλὰκις μνημονευθεῖσα ἐνέδρα δὲν φαίνεται πρὸ τοῦ Μερκουρίου γνωστὴ ἐν τῷ Γαλλικῷ στρατῷ, ἀφοῦ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Γενούης (1507) εἰς αὐτόν τὸν Μερκούριον ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἡ στήσις τῆς ἐνέδρας, ἣτις τὰ μάλιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν μεγάλην νίκην. Ἴδου πῶς περιγράφει τὸ γεγονός τούτο ὁ προμνημονευθεὶς σύγχρονος χρονογράφος d' Auton· «Ὁ βασιλεὺς κατέσας τὸν Μερκούριον τῷ εἶπε—ἰππεύσατε μεθ' ὄλων τῶν ὑμετέρων Στρατιωτῶν καὶ ἀρχίσατε ἐλαφρὸν ἀκροβολισμόν πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ἐχθροῦ, τὸ εὐρισκόμενον ἐγγύτερον εἰς τὸν προμαχῶνα. Στήσατε ὀπισθεν τοῦ βουνοῦ ἐνέδραν ἐξ ὑμετέρων ἀνδρῶν, πεζῶν καὶ ἰππέων ὅπως ἐν ἀνάγκῃ σᾶς βοηθήσῃ. Μετὰ τὸν ἀκροβολισμόν θέλετε προσποιηθῆ ὑποχώρησιν ὅπως σύρρητε τοὺς ἐχθροὺς μέχρι τῆς ὑμετέρας ἐνέδρας, καὶ ἐκεῖ δώσατέ τοις ἕνα καλὸν χαιριστισμόν. Συγχρόνως θὰ διατάξω ν' ἀναβῶσιν εἰς τὸ βουνὸν ἀρκετοὶ πεζοὶ καὶ βαρεῖς ἰππεῖς ὅπως ὑποστηρίξωσιν ἄνωθεν τοὺς ἡμετέρους ἄνδρας καὶ ἀρχίσωμεν τὴν μάχην.

¹⁾ Hardy, σελ. 269.

«Τούτων λεγθέντων, ὁ κύριος (messire) Μερκούριος μετὰ ἑκατὸν Στρατιωτῶν καλῶς ἐξοπλισμένων καὶ κρατούντων εἰς χεῖρας τὰ ἀκόντια μετὰ τῶν σημαίων των ἤρχισε ν' ἀναρριχᾶται τὴν πρὸς τὸν προμαχῶνα φέρουσαν ὁδὸν. Πολλοὶ Γάλλοι καὶ Ἰταλοὶ ἰππῶται τὸν παρηκολούθησαν, μεταξύ τούτων ἦτο καὶ ὁ μαρκήσιος τῆς Μαντούης ἰππέων καὶ ὀπλισμένος κατὰ τὸ ἔθος τῶν Στρατιωτῶν (all Albanaise), ὁ Φραγκίσκος de Maugiron, καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

«Ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ προχωρήσῃ 3000 Ἑλβετοὶ καὶ 6000 Γάλλοι πεζοί. Ἦχουν αἱ σάλπιγγες καὶ ἐκρότουν διὰ τῶν χειρῶν τὰ μεγάλα τῶν Ἑλβετῶν τύμπανα. Οἱ πρίγκηπες καὶ οἱ ἀκόλουθοι μεθ' ὄλων τῶν ἑσπερῶν ἰππέων κρατούντων τὴν λόγχην ἐπὶ τοῦ μηροῦ περιεκύκλουν τὸν βασιλέα.

«Οἱ Γενουήνσιοι ἐτοιμοπόλεμοι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ, ἅμα παρετήρησαν τοὺς Γάλλους καὶ τοὺς Ἑλβετοὺς ἀπανταχῆθεν ἐλαύνοντας παρεσκευάζοντο νὰ κτυπήσῃσι τοὺς πρῶτους ἐφορμήσοντας, ὅτε ὁ κύριος Μερκούριος τοποθετήσας ἡδὴ ἐν ἐνέδρᾳ μέρος τῶν ἀνδρῶν του, ἐπαρουσιάσθη ἐξ ἀπροόπτου ἀπὸ μιᾶς χαράδρας καὶ ἤρξατο τὸν ἀκροβολισμόν ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ ἄλλου στρατοῦ. Οἱ Γενουήνσιοι τὸν ἐδέχθησαν μὲ τοξεύματα καὶ βλήματα. Τινὲς μάλιστα ἀφῆκαν τὰς τάξεις των ἵνα προσβάλωσι τοὺς Στρατιώτας μὲ τὰς λόγχας κατωφερῆς. Ἄλλ' ἐκεῖνοι ἀμέσως ἐστράφησαν καὶ κεντῶντες διὰ τῆς σιδηρᾶς αἰγμῆς τῶν δοράτων τοὺς εἰς τοιοῦτους ὄρεινους ἀκροβολισμοὺς γυμνασμένους ἵππους των, ὑπεχώρησαν πολεμοῦντες μέχρι τοῦ σώματος των, ὅπερ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μακρὸν ἀκροβολίζον. Ἐξ Γενουήνσιοι ἐφρονεῦθησαν, δύο Στρατιῶται ἐπληγώθησαν καὶ εἰς ἐφρονεῦθη.

«Οἱ Ἑλβετοὶ διαμείνοντες κάτω μετὰ τοῦ βασιλέως, ἅμα εἶδον ἀρχίσαντα τὸν ἀκροβολισμόν ἐγονάτισαν ἅπαντες καὶ ἐφίλησαν τὴν γῆν. Διερκοῦντος τούτου, ἕμενον γονατιστοὶ καὶ μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας.

«Ὅταν ὁ κύριος Μερκούριος διέκρινε μακρόθεν τὴν βοήθειαν ταύτην, ἐξεσπενδόνισε κατὰ τῶν πλησιεστέρων Γενουηνσίων τὰ τελευταῖα βλήματα καὶ ἐπροσπονήθη ὑποχώρησιν μετὰ τῶν ἐλαφρῶν ἰππέων του. Παραχρῆμα τὸ ἐχθρὸν σῶμα ἐγκαταλίπον τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἔδραμεν εἰς καταδιώξιν τῶν Στρατιωτῶν. Οἱ ἄλλοι τοὺς ἠκολούθησαν τρέχοντες, καὶ ὄλοι ἀγρίως ἐφώναζον accarne! accarne! (εἰς τὸ κρέας! εἰς τὸ κρέας!) Αἱ κραυγαὶ τῶν διωκόντων τοὺς Στρατιώτας Γενουηνσίων ὡς κεραυνὸς ἠκούοντο ἀπὸ μιᾶς λεύγης.

«Ἄμα ὅμως οἱ Γενουήνσιοι ἐπλησίασαν, ἐφίληθησαν ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο μεγάλα πυροβόλα.

Συγχρόνως δὲ οἱ ἐν τῇ ἐνέδρῳ κειρουμενοὶ ἐξεληθόντες ἠνώθησαν εἰς τὰ δύο σώματα τῶν Ἑλβετῶν καὶ τῶν Γάλλων πεζῶν. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι Στρατιῶται παρακκάμψαντες ἠνώθησαν πρὸς τοὺς ἐλαφροὺς ἰππεῖς τοῦ βασιλέως, τοῦ μαρκησιῦ τῆς Μαντούης καὶ τοῦ κυρίου de Maugiron. Ἄπαντες δὲ ἑμοῦ ἰππεῖς καὶ πεζοὶ ἐπέπεσαν τόν ὄρμητικῶς κατὰ τοῦ πρώτου σώματος τῶν ἐχθρῶν, ὥστε τοῦτο ἐστρεψε τὰ νῶτα. Τὸ παρακολουθοῦν δεύτερον σῶμα ἰδὼν τοὺς μὲν τραπέντας διευθυνομένους πρὸς αὐτούς, τοὺς δὲ Γάλλους ὀπισθεν φρονούντας τούτους, πολὺ ἐφοβήθη. Ὁ Δόγης Παῦλος Νόβης καὶ ὁ Πιζαῖος Ἰακώβος Κόρσος εἰς μάτην ἐπροσπάθησαν νὰ διατηρήσωσι τὴν τάξιν καὶ ἐμποδίσωσι τὴν φυγὴν· οἱ πάντες ἐφυγον».

«Ὁ ἀριθμὸς τῶν φρονεθέντων Γενουησίων ὑπελογίσθη εἰς 1400, Γάλλοι δ' ἐφρονεύθησαν 39, ἀλλ' ἐπληρώθησαν πολλοί».

«Ὅπως ὁ βασιλεὺς κερδίσας τὴν μάχην ἐπορεύθη πᾶνοπλος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἀββαδίας τοῦ Boschetto καὶ ἐδόξασε τὸν θεόν.»¹⁾

Ὁ Κορωνάιος συμφωνῶν πρὸς τὸν χρονογράφον τοῦ βασιλέως γράφει ὅτι ἀληθῶς ὁ Λουδοβίκος Β' παρήγγειλεν εἰς τὸν Μερκούριον νὰ πράξῃ ὅ,τι ἐπραξεν».

Σὺ δὲ σινιὸρ Μερκούριε σὺρ' ἐκ τῶ χαμαιθουῖνι, νὰ διδῆς ἕνα πόλεμον, κ' ἡμεῖς ἐδώθην ἄλλον.

Συγχρόνως ὁμοῦ δὲ μακρῶν περιγράφει καὶ ἕτερον κατὰ τῶν Γενουησίων πόλεμον, διεξαχθέντα διὰ τῆς αὐτῆς τακτικῆς. Παρακαλέσας τὸν βασιλέα νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πολεμήσῃ «ὡς εἶνε μαθημένος» διὰ νικτὸς διήλθε τὸ πρὸ τῆς Γενούης τραχύτατον ὄρος, καὶ ἄμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ἐμφανισθεὶς εἰς ἀπρόοπτον εἰς τοὺς ἐχθρούς, κατέφθειρεν αὐτούς:

Ἐκεῖθεν δὲ ἐξέβηκαν κ' ὄλονυκτι περπάτουν, κ' εἰς τὰ βουὰ τὰ ἄβυθα τ' ἄλογά τους ἐπάτουν, τὴν σπράταν δὲ τὴν ἄβυτον περπατοῦσιν τὴν ποῖκε, κ' ἡλίου ἀνατέλλοντος εἰς τοὺς ἐχθρούς ἐμπῆκε· τοὺς εὗρηκεν ἀρδίνιαστους· ἐκεῖνην τὴν μερίαν, γιὰτὶ δὲν ἐπιστεύασιν νὰ λάβουν κονταρία, τινὰς ἐκ τῆς μερίαν αὐτῆς, γιὰτὶ δὲν ἐπατήθη, ἀπ' ἄλογον, οὐδ' ἀνθρώπων, οὐδὲ ἐπερπατήθη. δύο χιλιάδες κόψασιν, καὶ χιλίους ἐλαβῶσαν, καὶ πεντακόσιους ἄρχοντας εὐγενικοὺς σκλαβῶσαν. ταῦτα δ' ὁ ρήγας βλέπωντας μετὰ χαρὰν μεγάλην, τὰς χειρὰς του 'ς τὸν τράχηλον τοῦ Μερκούριου βάλλει. καὶ ἐκ τὰ δύο μάγουλα ἐγλυκοφίλησέ τον, πολλὰ δὲ 'ς τὸ στρατόπεδον μέσα εὐφημίσε του²⁾.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δηλοῦται ὅτι ἀληθῶς μὲν ἀπὸ τοῦ 1499 ὁ Λουδοβίκος Β' προσέλαθεν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ του Στρατιώτας, πιθανῶς τοὺς ὑπὸ Ἀριανίτου προσενεχθέντας αὐτῷ 400, ἢ εἰσαγωγὴ ὁμοῦ τῆς Στρατιωτικῆς τακτικῆς καὶ ὁ κατ' αὐτὴν διοργανισμὸς τῶν ἐλαφρῶν ἰππέων ἤρχισε

¹⁾ Ἐν Hardy, σελ. 92, 97.

²⁾ Κορωνάιος, σελ. 78.

κυρίως ἀφοῦ ὁ Μερκούριος ὀνομάσθη ἀρχηγὸς ἄπαντος τοῦ ἐλαφροῦ ἰππικοῦ, καὶ ἐπὶ ἐξ ἔτη πιστῶς ὑπερέτησε τὴν Γαλλίαν (1503-1509). Ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ πολιορκίᾳ τῆς Γενούης ἄπας ὁ στρατὸς τοῦ βασιλέως συνεποσοῦτο εἰς 50000 ἀνδρῶν, ἐξ ὧν μόνοι 2000 ἐλαφροὶ ἰππεῖς οἱ ὑπὸ Μερκούριου διοικούμενοι. Οὗτοι δὲν ἀνήκον πάντες αὐτῷ, διότι ὁ βιογράφος του, λέγει ὅτι τὸ ἐν Γενούῃ ἴδιον σῶμα του ἀπετελεῖτο ἐκ 500 Στρατιωτῶν, Μακεδόνων (Ἀλθανῶν) ἐκ Πελοποννήσου. Ὡστε οἱ ὑπόλοιποι 1500 ἦσαν ἄλλοι Στρατιῶται πρὸ αὐτοῦ ὑπηρετοῦντες ἐν Γαλλίᾳ, ἢ καὶ Γάλλοι διοργανισμένοι Στρατιωτικῶς, ὡς ὁ προσημειωθεὶς μαρκήσιος τῆς Μαντούης.

(Ἐπεται συνέχεια)

K. ΣΑΘΑΣ

ΤΕΚΝΑ ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΟΝΕΩΝ ΑΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ernest Legouvé]

A'

Οὐδεὶς εἶνε ἀληθῶς πατὴρ ἂν δὲν ἐνδιαφέρεται περὶ τῶν ἄλλων πατέρων. Ὅσοι μᾶλλον συμβῶν μετὰ τοῦ υἱοῦ μου τόσοι μᾶλλον συνδέονται πρὸς πάσας τὰς ἄλλας φυγάς. Ἡ φαντασία μου ὑπὸ τῆς καρδίας μου ἐλαυνομένη εἰσδύει εἰς ὅλας τὰς οἰκογενεῖας, κατέρχεται εἰς πάσας τὰς συνειδήσεις. Ἐχω ἀνάγκην νὰ μάθω τί συμβαίνει ἐν τῷ βῆθει τῆς ζωῆς καὶ τῆς καρδίας τῶν ἐν τῷ καθήκοντι καὶ τῇ στοργῇ ἐταίρων μου.

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν, ὑπὸ τοιαύτης μερίμνης κατελιημμένος, ἐκρούσα τὴν θύραν ἀνδρὸς σοβαροῦ καὶ ἐμπειροῦ εἰς τὰ τῆς ἀγωγῆς. Εἶνε διευθυντὴς μεγάλης σχολῆς, κατὰ πάντα δὲ καταλλήλος διὰ τὴν θέσιν ταύτην ἕνεκα τῆς εὐθύτητος τοῦ πνεύματός του καὶ τῆς ἀκάμπτου πως στερότητας τοῦ χαρακτῆρός του. Ἐπελήφθη ἀμέσως τοῦ θέματος:

— Ἀπὸ πόσων ἐτῶν εἰσθε διευθυντὴς τῆς σχολῆς ταύτης;

— Ἀπὸ δεκαπέντε ἐτῶν.

— Ποίους μαθητὰς συνήθως ἔχετε;

— Υἱοὺς μικρῶν ἐμπόρων, τεχνιτῶν, γεωργῶν, κατωτέρων ὑπαλλήλων, ὑπηρετῶν.

— Ποῖα μαθήματα περιλαμβάνει τὸ πρόγραμμα σας;

— Τὰς ὠφελίμους τέχνας, τὰς ζώσας γλώσσας, φιλολογικὰς τινὰς γνώσεις.

— Ὡστε ἐκ τούτου προέρχεται μεγάλη ἀνισότης μαθήσεως μεταξὺ τῶν τέκνων καὶ τῶν γονέων των;

— Πολὺ μεγάλη.

— Ποῖαν ἐπίδρασιν ἐξασκεῖ ἡ ἀνισότης αὕτη

ἐπὶ τῶν οἰκογενειακῶν αἰσθημάτων καὶ δεσμῶν; Ὁ φίλος μου, ὅστις ἕως τότε εἶχεν ἀποκριθῆ εὐκρινῶς εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις μου, ἐσταμάτησε. Τὸ μέτωπόν του συνωφρῶθη ὑπὸ συννοίας, ἔπειτα δὲ μοι εἶπε:

— Αὐτὸ εἶνε πολὺ λεπτόν ζήτημα.

— Διὰ τοῦτο ἤλθα εἰς σὰς νὰ τὸ λύσετε.

— Νὰ τὸ λύσω; δὲν εἰξεύρω ἂν πρέπει.

— Διατί;

— Τὸ θέμα τοῦτο δὲν ἀπασχολεῖ μόνον τὸ ἰδικόν σας πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὴν συνειδήσίν μου. Δι' ὑμᾶς εἶνε ἀπλοῦν ζήτημα παρατηρήσεως, περιεργείας δι' ἐμὲ εἶνε ἀντικείμενον πρακτικοῦ καθήκοντος. Εἰξεύρετε ὅτι αὐτὸ εἶνε ἐν ἀπὸ τὰ ἠθικὰ προβλήματα, τὰ ὅποια μὲ ταραττοῦν περισσότερο ἀπὸ δώδεκα ἐτῶν;

— Τὸ πιστεῦω.

— Εἰξεύρετε ὅτι ἐκ τοῦ προβλήματος τούτου καὶ ἐκ τῆς γνώμης μου περὶ τοῦ προβλήματος τούτου ἐξαρτᾶται ἡ ἠθικότης τοῦ ἐπαγγέλματός μου;

Πρόκειται ν' ἀποφασίσω ἂν ἐνασκῶ ἐπάγγελμα ὠφελίμον ἢ ἐπιβλαβές· ἂν διδάσκων γράμματα εἰς τὰ παιδιὰ, δὲν καταστρέφω αὐτὰ ἠθικῶς· ἂν διαχέω φῶς ἢ ἂν πωλῶ δηλητήριον.

— Βλέπω ὅτι εἶχα δίκαιον ν' ἀποταθῶ πρὸς ὑμᾶς, διότι αὐταὶ αἱ σκέψεις εἶνε ἀκριβῶς καὶ αἱ ἰδικαί μου.

— Ἔστω, λοιπόν! ἐξηκολούθησεν ἀποφασιστικῶς. Ἄλλως τε ἡ συνδιάθεσις αὕτη δυνατόν νὰ εἶνε καὶ εἰς ἐμὲ ὠφελίμος ὅπως καὶ εἰς ὑμᾶς. Ἐρωτήσατέ με, θ' ἀποκριθῶ.

— Ὅλαι μου αἱ ἐρωτήσεις περιλαμβάνονται εἰς τὰς λέξεις ταύτας: Ποῖαν ἐπίδρασιν ἔχει ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν γονέων καὶ τῶν τέκνων ἡ ἀνισότης τῆς ἐκπαιδεύσεως;

Ὁ φίλος μου μετὰ βραχείαν σιγὴν, ἀπήντησεν:

— Ὁλεθρίαν ἐπίδρασιν.

— Ὡς πρὸς τί ὀλεθρίαν;

— Ἡ ἀνισότης αὕτη κλονίζει τὸ σέβας, καταστρέφει τὴν ἐμπιστοσύνην, ἀπομονοῖ τοὺς υἱοὺς τῶν πατέρων καὶ ἀνατρέπει τέλος τὴν ἱεραρχίαν τῆς οἰκογενεῖας θέτουσα τὸν ἀρχηγὸν ὑπὸ τὸν ὑποδέεστερον.

— Κατ' ἐξαιρέσιν βέβαια! ἀπήντησα ζωηρῶς.

— Δώδεκα φορές ἐπὶ εἴκοσι.

— Τί μοῦ λέγετε; ἀνέκραξα· δώδεκα φορές ἐπὶ εἴκοσι; Καὶ τὸ λέγετε σεῖς ὁ ὁποῖος λαμβάνετε ἐνεργῶν μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς προόδου;

— Ὅμιλῶ καὶ σκέπτομαι οὕτω διότι εἶμαι ἀφωσιωμένος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον. Ἀφῆτέ με νὰ τελειώσω καὶ μὴ μὲ καταδικάζετε τόσον ταχέως. Ἐπιδοκιμάζω καὶ θαυμάζω τὴν ἀρροσίωσιν, ἣτις παρακινεῖ τοὺς γονεῖς ν' ἀπαλλάττωσι τὰ τέκνα των ἀπὸ πάσαν διανοητικὴν ἢ ἠθικὴν ἐνδειαν, ἀπὸ τὴν ὅποιαν αὐτοὶ ὑπέφεραν.

Ἐπιδοκιμάζω τοὺς υἱοὺς, οἵτινες θέλουν νὰ μάθουν ὅσα ἠγνῶσιν οἱ γονεῖς των θεωρῶ δικαίαν καὶ νόμιμον τὴν ἀνύψωσιν ταύτην τῶν κατωτέρων τάξεων πρὸς τὸ φῶς, ἐπειδὴ δὲ βλέπω παγκοσμίαν τὴν τάσιν ταύτην, διαβλέπω ἐν αὐτῇ τὸν δάκτυλον τῆς θείας Προνοίας. Ἄλλ' ὅσον βαθεῖαι καὶ ἂν εἶνε αἱ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πεποιθήσεις μου, δὲν δύνανται νὰ μ' ἐμποδίσωσι τοῦ νὰ ἴδω καὶ εἶπω ὅ,τι μοι ἀπέδειξεν ὡς ἀληθῆς δεκαπενταέτης πείρα. Ἀπὸ δεκαπέντε ἐτῶν διήλθον τῶν χειρῶν μου δεκακισχίλια παιδιὰ· ἔζησα μὲ δεκακισχιλίας οἰκογενεῖας ἐργατῶν ἢ πωλητῶν· γνωρίζω τὰ ἀπόκρυφα τοῦ βίου τούτων, ἀγνώστου τοῖς πᾶσι, καὶ τῶν ψυχῶν τούτων ἀγνώστων πρὸς ἑαυτάς. Ἐξήγαγον λοιπὸν ὡς συμπέρασμα ἐκ τῆς μακρᾶς ταύτης πείρας ὅτι ὅσον ἡ καὶ παιδεία εἰσχωρεῖ εἰς τὰς οἰκογενεῖας ταύτας, τόσον παραδύλαπτονται αἱ οἰκογενεακαὶ ἀρεταί.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἀνηγγέρην, καταληφθεὶς ὑπὸ φόβου.

— Νὰ συνεννοούμεθα ἐξηκολούθησε ζωηρῶς ὁ φίλος μου. Ὅμιλῶ περὶ τῶν ἀρετῶν μόνον τῶν τέκνων, διότι αἱ ἀρεταὶ τῶν γονέων εὐρίσκουσιν ἐν τῇ νῆα ταύτῃ καταστάσει θαυμασίας ἀφορμὰς ν' ἀναφανῶσι καὶ ἀναπτυχθῶσι. Ἡμέραν τινὰ εἶδον πρὸ τῆς οἰκίας μου δύο ἐργάτας ἐργαζομένους ἐπιμόχθως εἰς τὴν λιθόστρωσιν τῆς ὁδοῦ. Ἀναγνωρίζω τοὺς πατέρας δύο τῶν μαθητῶν μου· ἦσαν γέροντες καὶ τὸ ἔργον ἦτο τραχύτατον. Φλογερὸς ἥλιος κατέφλεγεν αὐτοὺς καὶ ἰδρῶς ἔσταζεν ἀπὸ τῶν μετώπων των. Οἱ βραχιόνες αὐτῶν μόλις ἠδύναντο νὰ ἐγείρωσι τὸ σιδηροῦν ἐργαλεῖον! Αἰφνης ὁ πρεσβύτερος σταματᾶ:

— «Ἀφωρεσμένη δουλειά! δὲν ἔμπορῶ πειά!

— Κουράγιο! τῷ ἄπαντῷ ὁ ἄλλος· τὰ παιδιὰ μας δὲν θὰ δουλεύουν σὰν κ' ἐμᾶς.

Αἱ συγκινητικὰ αὐταὶ λέξεις συγκεφαλαίου μου μυριάς ἀφοσιώσεως ὡν ἐγενόμην μάρτυς ἐν ταῖς πτωχαῖς οἰκογενεαῖς. Εἶδον πατέρα προσθέτοντα εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας τὴν ἐργασίαν τῆς νυκτὸς διὰ νὰ πληρώσων τὰ διδάκτρα τῶν τέκνων των· εἶδον μητέρα ὑποβαλλομένη εἰς τὰς βαρυτέρας ἐργασίας ὅπως προμηθεύσωσι προγυμναστήν εἰς τὸν υἱόν των· εἶδον ἀφοσώτους, πατέρα καὶ μητέρα ἀποκόπτοντας, μετ' αὐταπαρνησίας οὐδὲ στιγμὴν ἐλαττωθείσης, ἐκ τῶν ἀναγκαιοτάτων τῆς ζωῆς πραγμάτων, ἐκ τῆς τροφῆς, ἐκ τῶν ἐνδυμάτων, ἐκ τῆς θερμάνσεως ὅπως ὁ υἱὸς των μεταβῆ ἐκάστην πρωΐαν εἰς τὸ σχολεῖον μὲ καλῆτιον πλήρες καὶ κόσμιον ἐνδυμα· τί νομίζετε δὲ ὅτι τὰ παιδιὰ φέρουν τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν οἰκίαν;

— Φέρουν τὸ φῶς! ἀπεκρίθη εἰς τὸν φίλον μου διακόψας αὐτόν. Δὲν ἔζησα ὅπως ὑμεῖς ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ τῶν πόλεων, ἀλλὰ γνωρίζω τοὺς

αγρότας· είδον παιδία ἀμπελοργῶν, παιδία κηπουρῶν, παιδία ὑλοτόμων, τὰ εἶδα ἐπιστρέφοντα τὴν ἐσπέραν ἐκ τοῦ σχολείου εἰς τοὺς ἀγραμμάτους καὶ σκαίους γονεῖς των, φέροντα τὴν μικρὰν προμήθειαν τῶν γνώσεων των. Ποῖος ἐπαφελεῖται περισσότερο; οἱ γονεῖς. Ὁ υἱὸς γράφει διὰ τὸν πατέρα τὰς ἐργασίμους ἡμέρας, διὰ τὴν μητέρα τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ οἰκοκυρίου· τοῖς μανθάνει ὅσα ἔμαθε, τοῖς διηγείται ὅσα ἀπεμνημόνευσε μετὰ τῶν θυγατέρων εἰσέρχονται τὴν ἐσπέραν δύο οἰκογενειακαὶ ἀρεταὶ συνηθέστατα ἀγνωστοὶ εἰς τοὺς αγρότας, ἡ εὐγένεια ὡς πρὸς τὴν συμπεριφορὰν καὶ ἡ καθαριότης. Δὲν δύναμαι ποτε νὰ ἴδω ἄνευ συγκινήσεως τὰς ἀληθεῖς μεταμορφώσεις αἱ ὁποῖαι ἔγειναι καὶ γίνονται ἀκόμη καθ' ἑκάστην εἰς τὸ χωρίον μας ὑπὸ τοῦ σχολείου. Οἱ γονεῖς ἐμπιστεύονται εἰς τὰς διδασκαλίσας κοράσια ρυπαρά, χονδροειδῆ, βάρβαρα τὴν συμπεριφορὰν μετὰ ἐν ἔτος τοῖς διδόντων καλοκαίρη μὲν κόρας, γνωρίζουσας νὰ ὀμιλοῦν καὶ νὰ φέρωνται, χαιρετώσας ὅσους συναντοῦν, καὶ ἔχουσας τὰ χεῖλη των τόσο καθαρά ἀπὸ κάθε ἀπρεπῆ λόγον ὅσον καὶ τὰ ἐνδύματά των ἀπὸ κάθε κηλίδα. Ἀσκούσι γλυκεῖάν τινα δεσποτεῖαν ἐπὶ τῶν γονέων των. Αἱ εἴσεις τῆς εὐσεβείας, ἡ ἀποστραφὴ αὐτῶν πρὸς τινὰς λέξεις μεταδίδονται κατὰ μικρὸν εἰς τὴν μητέρα καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸν πατέρα. Τέλος θυγατέρες καὶ υἱοὶ εἰσάγουσιν ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ἀμαθῶν γονέων τὴν σωστικωτέραν τῶν τέρψεων, τὴν γλυκυτέραν συνῶδον τῶν χειμερινῶν ἀγρυπνιῶν, τὴν γεγωνυῖα φωνὴν ἀνάγνωσιν, ὀηλαδὴ τὴν διανοητικὴν ζωὴν καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς πᾶν ὅτι ἐνδιαφέρον συμβαίνει ἐν τῇ χώρᾳ των καὶ ἐκτὸς τῆς χώρας των. Παρέστην ἐγὼ εἰς πολλὰς τοιαύτας ταπεινάς καὶ συγκινητικὰς σκηνάς· είδον τοὺς δυστυχεῖς γονεῖς περὶ τὸν μικρὸν ἀναγνώστην· είδον τὴν ἀκτινοβολοῦσαν φυσιογνωμίαν τῶν μητέρων· είδον τοὺς πλήρεις θαυμασμοῦ ὀφθαλμοὺς τῶν πατέρων, ἤκουσα τὰς ἐπιφωνήσεις, τὰς σκέψεις, τὰς ἐπιδοκιμασίας, τὰς ἀγανακτήσεις τῶν ἀπλῶν τούτων καὶ εἰλικρινῶν ὄντων· είδον τὴν πρώτην ἐξέγερσιν τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας των καὶ τὴν χαρὰν των ὅτι τὴν ἐξέγερσιν ταύτην τὴν ὀφείλουσιν εἰς τὸν υἱόν των· παρηκολούθησα αὐτοὺς εἰσερχομένους μετὰ τῶν ὁδηγῶν των εἰς τὸν κόσμον τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, καὶ τὸν βίον τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, εἰς τὴν θέαν τῶν μεγάλων ἰδεῶν... Δύναται νὰ ὑπάρξῃ θελκτικωτέρα εἰκὼν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου; Δὲν συσφίγγονται οὕτω οἱ δεσμοὶ τῆς οἰκογενείας ἐν ᾧ σεῖς διισχυρίζεσθε ὅτι ἐκλύονται; Ἀπαντήσατε!

—Μίαν μόνην λέξιν θ' ἀπαντήσω ἀλλὰ χαρακτηριστικὴν. Ὅσα λέγετε εἶνε ἀληθῆ ὡς πρὸ τὴν προκαταρκτικὴν παιδείαν, ἀληθῆ διὰ τοὺς αγρότας, ἀληθῆ διὰ τὰ κοράσια, ἀληθῆ διὰ τὰ

ἄρρενα τέκνα μέχρις ἡλικίας τινός· ἀλλὰ ἔλθετε εἰς τὰς πόλεις, ἐξέλθετε τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν στοιχειωδῶν γνώσεων καὶ θὰ ἴδητε τοὺς θλιβεροὺς καρποὺς τῆς ἀνισότητος ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν. Τὸ γνωρίζετε τὸ μᾶλλον ἀθεράπευτον καὶ ταπεινότερον ἐλαττώμα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸ ἀνθιστάμενον εἰς πάντα καὶ εἰς δοῦδεν ἀνθίσταται, τὸ γονιμώτερον εἰς ἀχαριστίαν καὶ εἰς ἐξυτελισμὸν, εἶνε ἡ ματαιοδοξία, τὸ δ' ἐλαττώμα τοῦτο γεννᾷ ἡ ἀνισότης αὕτη. Μέχρι τοῦ δεκάτου τρίτου ἢ δεκάτου τετάρτου ἔτους τὸ παιδίον ὑποφέρει ὀλίγον ἐκ τῆς ἐνδοξίας καὶ ἀσημότητος, εἰς ἣν ἐγέννηθη καὶ ὀλίγον λυπεῖ τοὺς γονεῖς του· πρῶτον μὲν διότι δὲν εἶνε τόσο κατὰ ὄψιν, εἶτα δὲ διότι τὰς αἰσθάνεται ὀλιγώτερον. Ἄλλ' ἡ ἡλικία τῶν δεκατεσσάρων ἢ δεκαπέντε ἐτῶν εἶνε ἐποχὴ κρίσεως διὰ τὴν ψυχὴν τῶν παιδίων ὡς καὶ διὰ τὸ σῶμα αὐτῶν. Ἐν ᾧ ὁ γυνὸς φύεται εἰς τὸν πῶγονα αὐτῶν, ἐν τῇ καρδίᾳ φύονται πάντα τὰ προσιδιάζοντα εἰς τὴν νεότητα ἐλαττώματα, ἡ τάσις πρὸς ἐπίδειξιν, ἡ ὑπεροψία, τὸ πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ ὅλη ἡ γενεαλογία τῆς ματαιοδοξίας. Δεκατετραετὲς παιδίον ἤρχετο καθ' ἑκάστην εἰς τὸ σχολεῖόν μου συνοδευόμενον ὑπὸ γέροντος πτωχῶς ἐνδεδυμένου.

—Ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ γέρονς ποῦ σὲ φέρει ἐδῶ; τὸν ἐρώτησεν εἰς συμμάχητός του.

—Εἶνε ὁ θυρωρὸς τοῦ σπιτιοῦ μας, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον.

Ἦτο ὁ πατὴρ του. Εἶχον ὡς θυρωρὸν ἐν τῷ σχολεῖῳ ἀνθρώπον τινα νοήμονα καὶ τιμιώτατον καὶ ἐπελήφθη τῆς ἀγωγῆς τοῦ υἱοῦ του· ἐφ' ὅσον τὸ παιδίον ἦτο παιδίον κατὰ τὰς ὥρας τοῦ διαλείμματος ἐπαίξεν εἰς τὸν οἰκίσκον τοῦ πατρὸς του· ὅταν ἔγεινε δεκαπενταετής, ὁ πατὴρ ἦλθε ἡμέραν τινα, μοῦ ἐξήτησε τὸν λογαριασμὸν καὶ ἀνεχώρησε μὲ λύπην ἀλλὰ χωρὶς λέξιν ἐξηγήσεως οὔτε ἐκ μέρους του οὔτε ἐκ μέρους μου. Ἐμάντευσα τί εἶχεν αἰσθανθῆ: τὴν βαρεῖαν ὀδύνην τοῦ υἱοῦ του ὡς ἐκ τῆς ταπεινῆς θέσεως τοῦ πατρὸς του. Τὰ μερικὰ ταῦτα γεγονότα ἀρκοῦσιν ὅπως ἐννοήσῃ τις τί συμβαίνει ἐν γένει. Ὁ μᾶλλον ἐγγράμματος τοῦ πατρὸς του νέος τρέμει μὴ εὐρεθῆ μετ' αὐτοῦ ἐνώπιον ξένων· φοβεῖται μὴ ὑποπέσῃ εἰς λάθος τι ἐξ ἀμαθείας δι' ὃ νὰ ἐρυθριᾷ. Εἶδον πολλοὺς τῶν μαθητῶν μου νὰ μὴ θέλουσιν νὰ ἐξέλθουν μετὰ τῆς μητρὸς των διότι ἐφόρει φακιδίη ἢ μετὰ τοῦ πατρὸς των διότι ἐφόρει βέσταν.

—Λησμονεῖτε, εἶπον, ὅτι ὁ Λαπλὰς περιεπάτει εἰς τὸν κήπον τοῦ Κεραμικοῦ ἐνώπιον τοῦ ἀριστοκρατικωτέρου κόσμου κρατῶν ἐκ τῆς χειρὸς τὸν πατέρα του, ὅστις ἐφόρει ἐνδυμασίαν χωρικοῦ.

—Μέγα κατόρθωμα! ἀπεκρίθη ὁ καθηγητής, ὅταν κανεῖς, λέγεται Λαπλὰς. Καὶ πρῶτον πιστεύω ἡ μεγαλοφυΐα συνοδεύεται καὶ ὑπὸ εὐγενείας τινός τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ἀποδιώκει τὰ

ταπεινὰ ἐλαττώματα... Ἐπειτα ἡ κατάβασις ἀπὸ τόσο ὑψηλὰ εἶνε εἶδος ἀναβάσεως ἀκόμη ὑψηλότερα. Εἶνε εὐκολὸν νὰ γείνητε ἀπλοῦς, ὅταν ὅλοι θαυμάζουν τὴν ἀπλότητά σας καὶ ἡ φιλαυτία τότε ἰκανοποιεῖται. Ἀλλὰ λάβετε μετριάς ψυχᾶς, λάβετε ταπεινοῦς ἀνθρώπους, ἐκτεθειμένους εἰς τὸν γέλωτα καὶ τὴν περιφρόνησιν τῶν ἄλλων διὰ τὴν ἄσημον αὐτῶν κατάστασιν, καὶ θὰ ἴδητε ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῶν καλλίστων ἐξ αὐτῶν θὰ γεννηθῆ ἡ ὀλεθρία αἰσχύνη.

Ὁ ἅγιος Βικέντιος ὡμολόγησεν ὅτι ἠρυσθίσατον ἡμέραν τινα εὐρεθείς ἐν πληθούσῃ ὀμηγύρῃ μετὰ συγγενούς του κακῶς ἐνδεδυμένου. Ἄς μὴν φοβούμεθα λοιπὸν νὰ ὁμολογῶμεν ὅτι ὁμολογοῦν καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγιοι.

—Ἔστω, ἀλλ' ὁμολογήσατε καὶ σεῖς ὅτι ἡ υἱικὴ αὕτη αἰσχύνη δὲν εἰσέρχεται κατὰ πάντων ἐκ ματαιοδοξίας. Ὅταν ὁ υἱὸς ἐρυθριᾷ διὰ τὸν πατέρα του, ἐρυθριᾷ δι' ἐλαττώματι, ἐνίοτε δὲ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς του καὶ οὐχὶ κατὰ τοῦ πατρὸς του ἐρυθριᾷ. Ἡ ὀδυνηρὰ αἰδῶς ἦν αἰσθάνεται κατέναντι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μεθυσμένου, χυδαίου, βαρβάρου εἶνε ἔπαινος καὶ οὐχὶ κατηγορία τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἀγωγῆς παρὰ τῷ υἱῷ· προσθέσατε ὅτι ἡ ὑπεροχὴ αὕτη καθίσταται ἐνίοτε ἡ σωτηρία τῆς μητρὸς. Πολλοὶ υἱοὶ ἐπιβαλλόμενοι εἰς τὸν πατέρα διὰ τῆς διαφορᾶς τῆς ἀγωγῆς αὐτῶν σταματῶσιν εἰς τὰ χεῖλη τοῦ κτηνώδους συζύγου τὴν ὄβριον, ἣτις ἐμελλε νὰ ἐξακοντισθῆ κατὰ τῆς συζύγου ἢ κρατοῦσι τὸν βραχίονα ὅστις ἐμελλε νὰ τύψῃ αὐτήν.

—Δυστυχῶς φίλε μου, ἐπανέλαθε, ζωηρῶς ὁ παιδαγωγός, πρέπει, ὡς βλέπω, νὰ σᾶς εἶπω πάντα. Διατὶ μὲ ἀναγκάζετε ν' ἀντιτάξω εἰς τὴν συγκινητικὴν καὶ πιστὴν ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ἐξαιρετικὴν εἰκόνα ταύτην, τὴν σκληρὰν καὶ γενικὴν ἀλήθειαν; Λοιπὸν, ἰδοὺ ἡ ἀλήθεια: ἡ ἐνόητος τῶν οἰκογενειῶν ἐπαπειλεῖται ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν πλιονεκτημάτων, τὰ ὁποῖα ἀναπτύσσει ἐν τῷ υἱῷ ἡ ὑπεροχὴ τῆς παιδείσεως αὐτοῦ. Τί διδομέν, πράγματι, εἰς αὐτόν, μετὰ τῶν γνώσεων τὰς ὁποίας τῷ διδάσκωμεν; Ἐξείς καλλιπεστέρας ἐκφράσεως, τάσεις πρὸς ἐκλεκτοτέρας τέρψεις, εὐγενεστέρας διανοητικὰς ἀνάγκας, κλίσιν πρὸς ἐξωτερικὴν τινα κομψότητα καὶ μάλιστα εὐγενεῖς πόθους πρὸς ὑψηλοτέρας ἰδέας, καὶ σχέδια γάμου ὑπέρτερα τῆς κοινωνικῆς καταστάσεώς του. Ταῦτα πάντα εἶνε ἀφορμαὶ παρεξηγήσεων καὶ ἀποχωρισμοῦ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ. Δὲν ὀμιλοῦν πλέον τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, δὲν ἐνδιαφέρονται πλέον περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων, δὲν ἔχουν πλέον τὰς αὐτὰς ἐξείς. Τί ἐπέρχεται τότε; Ὁ υἱὸς ἀπομακρύνεται τῆς οἰκίας, ἢ, ὅπερ χειρότερον, ἀν μείνη, ἀπομονοῦται καὶ σιγᾷ. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἔτι τῶν γονέων του, καὶ παρ' αὐτοὺς ἔτι καθήμενος, εἶνε μακρὰν διὰ τῆς σκέψεως καὶ ἡ σιγὴ ἦν ἐπιβάλλει εἰς ἑαυτὸν κατὰ τὸ

φαινόμενον ὡς ἐνδειξὴν σεβασμοῦ, εἶνε κατὰ βῆθος ἐκδήλωσις περιφρονησεως. Καὶ πῶς εἶνε δυνατόν νὰ γείνη ἄλλως; Τὸ ὑπ' ἡμῶν ἀνατρεφόμενον παιδίον δύναται ἐπιστρέφον εἰς τὸν οἰκίσκον τῆς θυρωροῦ μητρὸς του, εἰς τὸ μαγαζεῖον τοῦ παντοπώλου πατρὸς του, εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ξυλουργοῦ πατρὸς του, εἰς τὸ ὑπόστεγον τοῦ ὑπηρέτου, δύναται, λέγω, νὰ προσυλλάξῃ ἐκυτὸ ἀπὸ τὸ αἰσθημα τῆς ταπεινώσεως καὶ πληξέως; Δύναται νὰ ἐπιθυμῆ ἄλλο τι ἢ νὰ ἐξέλθῃ αὐτοῦ; Εἶδον, παραθέτω δὲ ἐν παράδειγμα ἐκ πολλῶν, εἶδον τὸν υἱὸν ἐνός κρεοπώλου, νοήμονα νεανίαν, δραστήριον, εὐπαιδευτον τοιαύτην λύπην νὰ αἰσθανθῆ διὰ τὴν βαναυσότητα καὶ τὴν ἀκρασίαν τοῦ πατρὸς του, ὥστε παρητήσεν αἴφνης τὴν παιδείαν του, καὶ μετέβη εἰς Ἀλγερίαν ὡς ζουάβος, ὅθεν ἐπανῆλθε μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

Κ'

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Κατασκευὴ θυρῶν, παραθύρων καὶ ὀλοκλήρων οἰκιῶν ἐκ χάρτου.—Τροχοὶ σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν ἐκ χάρτου στερεώτεροι τῶν ἐκ χυτοῦ σιδήρου.—Βαρέλια ἐκ χάρτου πρὸς ἐναπόθεσιν πατρικίου.—Φιάλαι διάφοροι καὶ σωλῆνες φωταερίου ἐκ χάρτου.—Γαρτσοστρωσις τῶν ὁδῶν τῶν πόλεων.—Κατασκευὴ λέμβων καὶ πλοιαρίων ἐκ χάρτου.—Δύο μακρὰ ἐκδρομαὶ ἐπὶ χαρτίνου ἀκατίου.—Οἱ ἐκ χάρτου χιτῶνες καὶ τὰ πρόσθετα αὐτῶν περιλαίμια καὶ περιχειρίδια.—Νέα περίεργος ἐφεύρεσις κατασκευῆς προσθέτου θύρακος χιτῶνων.—Παραγωγή χάρτου μὴ ἀναφλεξίμου.—Ἐφεύρεσις μίγματος καὶ ὀνόνης ἀλεξιπύρου.—Ἐτησίαι παγκόσμιος παραγωγὴ χάρτου.—Ἡ χαρτοποιία ἐν Ἑλλάδι.

Σήμερον, ὡς εἶπομεν προηγουμένως, ἡ κατασκευὴ τοῦ χάρτου γίνεται κατὰ μέγα μέρος πάλιν ἐκ φυτικῶν ἰνῶν, ἐκ τοῦ ξύλου. Πᾶν δὲ ξύλον ἐλαφρῶς ἰνώδες χρησιμεύει καὶ μεταβάλλεται εἰς μάζαν διὰ χάρτην.

Πλὴν δὲν περιορίσθη μόνον εἰς τοῦτο ἡ βιομηχανία αὕτη τοῦ χάρτου διὰ καταλλήλων μηχανημάτων κατώρθωσε νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἀνωθι μάζης χάρτην συμπεπιεσμένον στερεώτατον χρησιμεύοντα πάλιν ἀντὶ ξυλείας, πρὸς τὴν κατασκευὴν διαφόρων προϊόντων στερεῶν παραγομένων ἐξ ἄλλων βιομηχανικῶν κλάδων.

Οὕτως ἀπὸ τινος ἡ κατασκευὴ χάρτου τοιοῦτου συμπεπιεσμένου ἀποτελεῖ σχεδὸν ἴδιον ὄλον κλάδον βιομηχανίας παρέχοντα ὑλικὸν λίαν στερεὸν πρὸς διαφόρους ἄλλας ἐπιτυχεῖς ἐφαρμογὰς.

Ἐν Ἀμερικῇ, τῇ ἐξαιρετικῇ ταύτῃ τῶν ἐφευρέσεων χώρᾳ, ἐγένοντο αἱ πρῶται ἀπόπειραι καὶ δοκιμασίαι πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ συμπεπιεσμένου χάρτου εἰς τὴν ξυλουργίαν καὶ σήμερον ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι πολλὰ ἐργοστάσια χάρ-

του συμπεπιεσμένου ισχυρώς υπό μηχανημάτων εις σχήμα και μορφήν και μέγεθος τὸ κατάλληλον, και καθισταμένου διά χημικῆς μεθόδου ἐντελῶς ἀδιαβρόχου εις ὑγρὰς οὐσίας. Ὁ λίαν σκληρὸς οὗτος και στερεὸς χάρτης συνίστησιν εἶδος ξύλου ἐπιδεκτικῶν λειάνσεως και στιλβώσεως πρὸς κατασκευὴν διαφόρων χρησίμων εις τὸν καθ' ἡμέραν βίον ἀντικειμένων.

**

Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐν Ἀμερικῇ κατασκευάζουσιν οἰκίας ἐξ ὀλοκλήρου συνισταμένας ἐκ συμπεπιεσμένου χάρτου ἀντέχοντος ἄριστα εις τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ και διατηρουμένου ἐπὶ μακρόν. Ἐπίσης ὁ συμπεπιεσμένος χάρτης εὐχρηστος εἶνε και εις τὴν κατασκευὴν θυρῶν και παραθύρων ἐξαίρετου στερεότητος και διαρκείας, ἀντὶ τοῦ ξύλου, ὅπερ, ὡς πάντες γνωρίζομεν, συστέλλεται και κυρτοῦται πολυτρόπως και διαρρήγνυται πολλαχῶς και χρήζει συχνῆς ἐπισκευῆς, ἐνῶ ὁ συμπεπιεσμένος χάρτης, ἐπιχρίσμενος δι' οὐσίας καθιστώσας αὐτὸν, ἀδιαβρόχον, οὐδὲν τῶν ἐλαττωμάτων τούτων ἔχει, τὸναντίον μάλιστα εἶνε στερεὸς και τῆς αὐτῆς συστάσεως πάντοτε.

Ἐπίσης σήμερον κατασκευάζουσιν ἐκ χάρτου τοὺς τροχοὺς τῶν σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν, ὁποῦ ἀπεδείχθησαν διὰ πειραμάτων, γενομένων μεταξὺ Νέας Ἰόρκης και Jersey, ὅτι ἀνθίστανται ἐντελῶς εις δρόμον 900,000 χιλιόμετρων, ἐνῶ οἱ τροχοὶ ἐκ χυτοῦ σιδήρου καθίστανται ἐντελῶς ἄχρηστοι μετὰ δρόμον 850,000 χιλιόμετρων μόνον. Τὰ πειράματα ταῦτα ἐσχάτως ἀνευθώθησαν και ἐν Γερμανίᾳ, και φαίνεται, ὅτι τὰ εὐχάριστα ἀποτελέσματα αὐτῶν ἐβεβαιώθησαν, διότι μεγάλη τις γερμανικὴ ἐταιρεία σιδηροδρομῶν ἐσχάτως ἀναφέρειται, ὅτι παρήγγειλεν εις τὸ μέγα ἐργοστάσιον Krupp σιδηροῦς χοίνας (κέντρα δι' ὧν διέρχεται ὁ ἄξων) τροχῶν σιδηροδρομικῶν ἀμαξῶν, ὧν τὰς ἀκτίνας και τοὺς ἀντυγὰς (ἐξωτερικοὺς κύκλους τῶν τροχῶν) θέλει κατασκευάσει ἐργοστάσιον συμπεπιεσμένου χάρτου.

Ἐν Ἀμερικῇ κατασκευάζονται ἀπὸ τινος και βαρέλια ἐκ συμπεπιεσμένου χάρτου, περιδεόμενα διὰ σιδηρῶν στεφανῶν, πρὸς ἐναπόθεσιν πετρελαίου. Τρία ἤδη ἐργοστάσια ἐν Cleveland, Martfond και Toledo ἰδρυθέντα εἰδικῶς πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν αὐτὸν κατασκευάζουσι και παραδίδουσιν εις τὴν κοινὴν χρῆσιν καθ' ἑκάστην περίπου χίλια βαρέλια.

Ἐσχάτως ἐπεξέτειναν ἐτι τὴν βιομηχανίαν ταύτην και εις παραγωγὴν φιαλῶν ἐκ χάρτου συμπεπιεσμένου σκληροῦ και ἀδιαβρόχου. Αἱ φιάλαι αὗται κατασκευάζονται συμπεπιεσμένων φύλλων χάρτου ἐντὸς δύο μεταλλικῶν τύπων

θερμῶν, ὅπως σχηματίσῃ τὸ ἐκάτερον ἡμισυ τῆς φιάλης, αἵτινα εἶτα ἀνὰ δύο συγκολλώμενα ἀσφαλίστατα ἀπαρτίζουσι τὴν ὅλην φιάλην. Ἡ συμπίεσις και ἡ θερμότης καθιστῶσι τὴν φιάλην ἀπρόσβλητον και ἀδιαχώρητον ἀπὸ τὰ διάφορα ὑγρά, οἷον τὸν οἶνον, τὸ οἰνόπνευμα, κλπ. Αἱ φιάλαι αὗται εἰσι καλλίτεροι τῶν ὑελίνων, καθ' ὅσον εἰσι στερεαί, ἀδιαβρόχοι και ἀδιαρρηκτοί, αἵτινες μάλιστα οὐδὲ κοιλαίνονται πίπτουσαι ἀπὸ ὕψους τινός.

Καθ' ὅμοιον τρόπον κατασκευάζονται ἐκ χάρτου συμπεπιεσμένου και σωλῆνες φωταερίου· φύλλα τοιοῦτου χάρτου περιελίσσονται ἐπὶ καταλλήλου κυλίνδρου, ἀπὸ πρότερον ἐμβραχῶσιν ἐντὸς ἀσφάλτου, και εἶτα συμπιέζονται ἰσχυρῶς.

Ἐν Ἀμερικῇ, διότι φαίνεται αὕτη προώριστα σήμερον ν' ἀνοίγῃ πρώτη τὴν ὁδὸν εις ἑκάστην νέαν ἐφεύρεσιν, πολλαὶ πόλεις μελετῶσιν ἤδη και νὰ ἐπιστρώσωσι τὰς ὁδοὺς αὐτῶν διὰ καταλλήλων τεμαχίων τοιοῦτου συμπεπιεσμένου, σκληροῦ, ἀδιαβρόχου και ἐν ἀσφάλτῳ ἐμβέβεργμένου χάρτου.

**

Ἐν τῇ τελευταίᾳ παγκοσμίῳ ἐκθέσει ἐν Παρισίῳ ἐργοστάσιόν τι συμπεπιεσμένου χάρτου ἐν Meurthe τῆς Γαλλίας εἶχεν ἐκθέσει μεταξὺ ἄλλων ἀντικειμένων ἐκ τοιοῦτου χάρτου κατασκευασμένων στερεῶς, οἷον θυρῶν, παραθύρων κλπ. και μίαν λέμβον ἐκ χάρτου, ἧτις ἐπλεεν ἄριστα.

Τὸ παρελθὸν δὲ ἔτος ὁ γάλλος Tanneguy de Wogan δι' ἐνός τοιοῦτου ἐκ χάρτου ἀκατίου καλουμένου Qui-Vive, ἔχοντος μῆκος 5 μέτρων και πλάτος 65 ὑπεκατομέτρων ἀνῆλθε πλέων ἐκ Μασσαλίας μέχρι Παρισίων διὰ τῶν ποταμῶν Ῥοδανῶν και Σηκουάνα και τῶν συνδεουσῶν αὐτοὺς διωρύγων.

Μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ πρώτου τούτου ταξιδίου ὁ Tanneguy de Wogan ἐπιφορτισθεὶς ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίῳ γεωγραφικῆς ἐταιρείας ἀνεχώρησεν ἐκ δευτέρου ἐκείθεν ἐπὶ τοῦ ἀκατίου τοῦ Qui-Vive, ὅπως διὰ τοῦ Σηκουάνα, τοῦ πορμού τῆς Μάγγης και τοῦ Ῥήνου πλεύσῃ μέχρι τοῦ Δουνάβειος πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν πηγῶν αὐτοῦ.

**

Πρὸ ἐτῶν πολλῶν εἶνε γνωστὰ ἤδη και εὐχρηστοὶ οὐ μόνον ὁ πρὸς ἐπίστρωσιν τῶν τοίχων χάρτης και διακόσμησιν αὐτῶν, ἀλλὰ και τὰ ἐκ χάρτου παντοῖα παραπετάσματα και τὰ πρόσθετα περιλαίμια τῶν χιτῶνων και τὰ περιχειρίδια αὐτῶν και οἱ χιτῶνες και τὰ ποδήρη τῶν γυναικῶν ὑποχιτῶνια. Ἦδη ἔχομεν σὺν τούτοις και προσθέτους θώρακας ὑποκαμίσων κατασκευασμένους κατὰ περιεργον ὅπως τρόπον.

Γνωρίζετε ὅλοι τοὺς ὠραίους ἡμεροδείκτας τοῦ

Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, εις τοὺς ὁποίους αἱ ἡμερομηνία εὐρηγνται τετυπωμένα ἐπὶ τετραγώνων φύλλων ἐπιτεθειμένων ἀλλήλοις, τῶν ὁποίων ἀποκολλῶσιν ἀνὰ ἐν φύλλον ἑκάστην πρωίαν.

Οἱ ἐν τῇ πρακτικότητι πάντοτε πρωτότυποι Ἀμερικανοί, οἱ ἐπωφελοῦμενοι και τοῦ ἐλαχίστου νεωτερισμοῦ, ὅπως προσθέσωσι νέαν τινὰ ἐφεύρεσιν, ἐφαντάσθησαν ἐσχάτως νὰ ἐφαρμόσωσι λίαν περιέργως τὴν διάταξιν ταύτην τῶν ἡμεροδεικτῶν. Δι' ἐπτὰ φύλλων χάρτου καταλευκῶν ἐπαλλήλως ἐπιτεθειμένων συνιστῶσιν ἕνα θώρακα ὑποκαμίσου λευκότατον, ὃν ἕκαστος δύναται νὰ ἐπιθέτῃ και προσκολλᾷ διὰ τεσσάρων κομβίων εις τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ ὑποκαμίσου τοῦ. Ἐκάστην πρωίαν ἀποκολλᾷ ἐν φύλλον ἐξ αὐτοῦ, και ἔχει οὕτως ὅπως νέον θώρακα ὑποκαμίσου λευκότητος ἀφόγου. Ὁ γάλλος συγγραφεὺς Louis Figuier εὐφημον λόγον ποιούμενος τῆς ἐφευρέσεως ταύτης και ἐπαινῶν μεγάλως τὸ οἰκονομικὸν και βιομηχανικὸν πνεῦμα τῶν Ἀμερικανῶν ὑποδεικνύει λίαν εὐφυῶς αὐτοῖς νέαν χρησιμοποίησιν τῶν φύλλων τούτων, τουτέστι νὰ ἐκτυποῦνται ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας ἑκάστου φύλλου διάφοροι ἐμπορικαὶ εἰδοποιήσεις, ἵνα ἕκαστος κάτοχος τοιοῦτου θώρακος ὑποκαμίσου ἑκάστην πρωίαν ἀποσπῶν τὸ φύλλον τῆς προτεραίας ἀναγιγνώσκῃ τὰς εἰδοποιήσεις ταύτας. Ἡμεῖς δὲν βλέπομεν τὸ κώλυμα, διατὶ νὰ μὴ ἐπεκταθῇ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς δημοσιότητος και ἐπὶ ἄλλα ἀντικείμενα ἐπιστημονικά, τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας κλπ. οὕτως ὥστε ἕκαστος ἐν αὐτοῖς νὰ εὐρίσκῃ πνευματικὴν τροφήν ἀναλόγως τῶν κλίσεών του, τοῦθ' ὅπερ βεβαίως δὲν θέλει γίνεαι ἀνευ τινός βλάβης τῶν νῦν ὑπαρχόντων περιοδικῶν ἐφημερίδων!

**

Ἡ μεγίστη ὅμως πάντων και λίαν εὐεργετικὴ πρόοδος ἡ γενομένη κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας εις τὴν βιομηχανίαν τῆς χαρτοποιίας ὀφείλεται πρὸ πάντων εις τὴν τελευταίαν εὐτυχὴ ἐφεύρεσιν, δι' ἧς ὁ χάρτης κατασκευάζεται οὐ μόνον συμπεπιεσμένος, ἱκανῶς σκληρὸς και ἀδιαβρόχος, ἀλλὰ και μὴ ἀναφλέξιμος. Διὰ διαφόρων εὐφυῶν μεθόδων, δι' ὧν συνδυάζουσι στενῶς εις τὴν ζύμην τοῦ χάρτου και ὀρυκτὰς οὐσίας, ἰδίως τὸν ἀμίαντον λίθον και τὸ πυριτικὸν γάτριον ἢ κάλιον, κατώρθωσαν, ἵνα ὁ χάρτης ἀντέξῃ εις τὴν καταστρεπτικὴν δύναμιν τοῦ πυρός. Οὕτω σήμερον αἱ ἐκ χάρτου οἰκίαι, τὰ παραθύρα, αἱ θυραὶ, και πᾶν ἄλλο ἀντικείμενον εἰσὶν οὐ μόνον στερεά, ἀλλὰ και ἀνθίστανται κατὰ τοῦ πυρός. Μόλις πρὸ ἐνός και ἡμισσοῦ ἔτους ἐν Παρισίῳ, ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ μεγάλου θεάτρου τοῦ Μελοδράματος ἐγένοντο μετ' ἐπιτυχίας πειράματα πιστοποιούντα περιφανῶς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐφευρέσεως. Ἐνώπιον ἐπιτροπῆς παρεδ-

θησαν εις τὸν ἐφευρετὴν Meyer διάφοροι ξύλινοι σκηνογραφίαι, τὰς ὁποίας οὗτος περιβαλὼν διὰ λεπτοῦ χάρτου ἀδιαφλέκτου ἐξέθηκεν εις πυρὰν ἀνημμένην ἐφ' ἱκανὸν χρόνον χωρὶς οὐδὲν ἄναφλεχθῶσιν. Ταῦτοχρόνως περίπου ἐν Βαρκελώνῃ τῆς Ἰσπανίας ἐτελοῦντο δημοσίᾳ παρεμφερῆ πειράματα ὑπὸ τινος μηχανικοῦ Martin δοκιμάζοντος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μέθοδον, τὴν ὁποίαν καταλλήλως ἀπεκάλεσεν ἀλεξιπύρον. Τὰ γενομένα πειράματα ἦσαν τὰ ἐξῆς: α) μία στρατιωτικὴ ξυλίνη σκοπιὰ ἐπιχρισθεῖσα διὰ τοῦ ἀλεξιπύρου μίγματος ἀντέσχεν εις τὸ πῦρ. β) κατετέθη ἀκαριαίως ὑπὸ τοῦ ἀλεξιπύρου μίγματος τὸ πῦρ καπνοδόχης ἀναφλεχθείσης δι' εὐφλέκτων ὑλῶν, και γ) προεφυλάχθησαν ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς διάφορα εὐφλεκτα ἀντικείμενα δι' ἀπλῆς περιβολῆς αὐτῶν ὑπὸ λεπτῆς ὀθόνης ἀλεξιπύρου οὕτω βυτίον μικρὸν πλήρες πυριτίδος περιβληθὲν διὰ τῆς ὀθόνης ταύτης προεφυλάχθη ἀπὸ τοῦ πυρός· ἐπίσης βυτίον πετρελαίου. Ἐν Δοκίᾳ τῆς Γαλλίας εις δημοσίᾳ πειράματα σχετικὰ, μεταξὺ ἄλλων ὁ πειραματιζόμενος εἴθηκε πυριτίδα ἐπὶ πινακίου και καλύψας αὐτὴν ἀπλῶς διὰ λεπτοτάτης ὀθόνης ἀλεξιπύρου ἀνεφλέξεν ὑπεράνω αὐτῆς ὀλοκλήρον ἐφημερίδα χωρὶς ν' ἀναφλεχθῇ ἡ πυριτίς.

Σήμερον πολλαὶ διευθύνσεις θεάτρων προνοοῦσαι διὰ πᾶσαν τυχούσαν ἐν τῷ μέλλοντι πυρκαϊᾶν ἐπέχρισαν τὰς σκηνογραφίας και ἄλλα ἀναφλέξιμα ἀντικείμενα διὰ τοῦ ἀλεξιπύρου αὐτοῦ μίγματος τοῦ Martin. Ἐπίσης τὸ Μελοδράμα τῶν Παρισίων ἐπήλειψε δι' αὐτοῦ πολλὰς σκηνογραφίας τῇ προτάσει τοῦ ἀρχιτέκτονος αὐτοῦ Ch. Garnier. Τὰ μεγάλα και εὐρέα ἐν Παρισίῳ ἐμπορικὰ καταστήματα τοῦ Δοῦβρου ἐπίσης προμηθευθέντα μεταχειρίζονται τοιαύτας ὀθόνας ἀλεξιπύρου. Ἐν γένει δὲ τὸ ἀλεξιπύρον σήμερον μεγάλως ἐπεκτείνεται και δημοσίᾳ ἀνομολογεῖται πανταχῶς ὁ εὐεργετικὸς και σωτηριώδης σκοπὸς αὐτῶν.

**

Πρὶν ἐτι περᾶνωμεν τὸ ἄρθρον μας τοῦτο, χάριν περιεργείας παρατιθέμεθα ὧδε ποία εἶνε σήμερον ἡ παγκόσμιος παραγωγὴ τοῦ χάρτου και ποία ἐπομένως ἡ εὐρεῖα κατανάλωσις αὐτοῦ.

Υπάρχουσι σήμερον 3985 χαρτοποιεῖα ἐν ἀπάσῃ τῇ ὑψηλῇ παράγοντα κατ' ἔτος 952 ἑκατομμύρια χιλιogramμῶν χάρτου. Τὸ ἡμισυ τοῦ χάρτου αὐτοῦ, ἧτοι 476 ἑκατομμύρια, χρησιμεύει διὰ τὴν τυπογραφίαν, και τούτων τῶν 476 ἑκατομμυρίων τὰ 300, ἧτοι τὰ $\frac{2}{3}$ περίπου, χρησιμεύουσιν ἀποκλειστικῶς διὰ τὰς ἐφημερίδας! Τὸ ὑπολειπόμενον ἕτερον ἡμισυ τοῦ ὅλου ποσοῦ τῆς ἐτησίας παραγωγῆς χρησιμεύει διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν κυβερνήσεων, τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας, τῆς ἐκπαιδεύσεως, τῆς ἰδιωτικῆς ἄλ-

ληλογραφίας, κτλ. Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἔχουσι σήμερον 900 χαρτοποιεῖα, ἡ Ἀγγλία 800, ἡ Γαλλία 300 καὶ ἡ Ἑλλάς 1 μόνον, τὸ τοῦ Βασιλείου Βαρουζάκη ἐν Φαλήρῳ ἰδρυθὲν τὸ πρῶτον τῷ 1875 καὶ παράγον κατ' ἔτος περίπου 1,000,000 χιλιογράμμων χάρτου.

Ἐπιτήδειός τις καὶ ἄγαν καρτερικός στατιστικός ὑπελόγησεν, ὅτι ὁ Ῥώσος καταναλίσκει 1 λίτραν χάρτου κατ' ἔτος, ὁ Ἰσπανός 1 $\frac{1}{4}$, ὁ Μεξικανός 2, ὁ Ἰταλός καὶ ὁ Αὐστριακός ἀνά 3 $\frac{1}{4}$, ὁ Γάλλος 7 $\frac{1}{2}$, ὁ Γερμανός 8, ὁ Ἀμερικανός 10 $\frac{1}{4}$ καὶ ὁ Ἀγγλος 11 $\frac{1}{2}$.

Ἡ βιομηχανία τοῦ χάρτου εἰς πάντα τὰ ἔθνη προστατεύεται μεγάλως, διότι εἶνε βιομηχανία παράγουσα προϊόν κατασταθὲν σήμερον τῆς πρώτης ἀνάγκης, χρησιμοποιοῦσα ὡς πρώτην ὕλην ἀντικείμενα ἄχρηστα καὶ ἀπορριπτόμενα, ἅτινα ἡ βιομηχανία αὕτη μεταβάλλει εἰς χρῆμα. Εὐχόμεθα, ὅπως ἡ τε κυβερνήσις τῆς χώρας ἡμῶν καὶ τὸ ἔθνος δλόκληρον ὑποστηρίξῃ τὴν χρεῖσιν ταύτην βιομηχανίαν ἐν Ἑλλάδι.

Ἐκ Σφρου Ἰουλίου 1885.

ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ.

Ἡ τιμὴ καὶ τὸ κέρδος δὲν εὐρίσκονται πάντοτε ἐν τῷ αὐτῷ σάκκῳ.

Ἄν ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἄνδρα τὴν γυναῖκα δεσπότην, ἤθελεν ἐξαγάγει αὐτὴν ἐκ τῆς κεφαλῆς του· ἂν ἤθελε νὰ τὴν καταστήσῃ δούλην του, ἤθελεν ἐξαγάγει αὐτὴν ἐκ τῶν ποδῶν του. Ἀλλὰ θέλων νὰ καταστήσῃ αὐτὴν σύντροφον καὶ ἴσῃν του ἐπλασεν αὐτὴν ἐκ τῆς πλευρᾶς του.

Εἰπέ μοι ποῖον θαυμάζεις καὶ θὰ σοὶ εἴπω ὅποιος εἶσαι.

Ὅστις κάμνει ἄ,τι ὀφείλει εἶνε δίκαιος· ὅστις κάμνει ὑπὲρ τὸ ὀφειλόμενον εἶνε γενναῖος.

Ὅντα τινὰ ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ μηδενικά· ἂν προηγήται αὐτῶν ἀριθμὸς τις, δεκαπλασιάζεται ἡ ἀξία των.

Ὅπου σπείρει ἡ ὀργὴ θερίζει ἡ μεταμέλεια.

Ἡ εὐγνωμοσύνη εἶνε ἡ μνήμη τῆς καρδίας.

Τὸ σκῶμμα εἶνε συχνάκις ἔνδεια πνεύματος.

Ὁ ἐν τῇ μάχῃ θάνατος εἶνε ὕπνος τῶν ἀνδρείων.

Ὁ ἔρωσ εἶνε ἡ ἀσχολία τοῦ ἀέργου, ἡ διασκέδασις τοῦ πολεμιστοῦ, καὶ ὁ σκόπελος τοῦ ἡγεμόνος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ἀσχολοῦνται περὶ ζήτημα, οὗτινος σπουδαία εἶνε ἡ χρησιμότης διὰ τὴν ὑπερωκεάνειον ναυσιπλοίαν καὶ ἡ ἐκτέλεσις δὲν παρυσιάζει σοβαρὰς δυσχερεῖας, εἰ μὴ χρηματικὰς μόνον· ἀλλὰ τὸ σημαντικὸν τῆς δαπάνης δὲν λογίζεται εἰς οὐδὲν ἀπέναντι τῶν προσδικωμένων ὠφελειῶν. Πρόκειται περὶ τοῦ φωτισμοῦ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποῖαν ἀκολουθοῦσι τὰ πλοῖα πλέοντα ἀπὸ τῆς Μάγχης πρὸς τὰς Ἠνωμένας Πολιτεῖας. Καθ' ἃ ὑποβάλλει τὸ Δελτίον τῆς Ἐταιρίας τῶν μηχανικῶν, ὁ φωτισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ὡς ἐξῆς: Δέκα πλευστοὶ φάροι μεγάλης δυνάμεως θέλουσι τεθῆ ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ εἰς διακοσίων μιλίων ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων. Οἱ πλευστοὶ οὗτοι φάροι, ὅπως μὴ μεταβάλλωσι θέσιν, θέλουσι συνδέεσθαι πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰς ἀκτὰς ἀμφοτέρων τῶν ἡπείρων δι' ἠλεκτρικῶν κάλων καὶ σχηματίζει οὕτω τηλεγραφικοὺς σταθμοὺς, ἔνθα τὰ πλοῖα θὰ δύνανται νὰ δέχωνται καὶ ἀφίρουν ἀνακοινώσεις. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τοῦ φωτισμοῦ, προφανὴς εἶνε ἡ χρησιμότης τῶν σταθμῶν τούτων, δι' ὧν ἐν περιπτώσει ἀσφαλείας ἢ ἄλλου ἀπευκαταίου θὰ καθίσταται ὡς ἔγγιστα γνωστή ἡ θέσις τοῦ κινδυνεύοντος πλοίου.

Τὸ τμήμα τῶν ἐρεπετῶν τοῦ φυσιολογικοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων ἐπλουτίσθη δι' ὄψεως κολοσιαίων διαστάσεων, ὅποιον μέχρι τοῦδε δὲν εἶχον ἴδει ἐν Εὐρώπῃ οὕτως ἀξιοπεριέργον. Τὸ ζῶον ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μουφάγου ὄψεως καὶ ἀπαντᾷται εἰς τὰ θερμὰ μέρη τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς, ἰδίως ἐν Γουιάνη καὶ Βρασίλια. Εἶνε τῶν ὄψεων τὸ γιγαντωδέστερον εἶδος. Ὁ δὲ θαυμαζόμενος ἤδη ἐν τῷ τμήματι τοῦ μουσείου ἐκτείνεται ὑπὲρ τὰ εἴς μέτρα. Ἄλλ' οἱ τοῦ εἴδους αὐτοῦ δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς μεγαλειτέρας διαστάσεις ἔτι, ἀφ' οὗ συγγραφεὺς τις φυσικῆς ἱστορίας ἐφόνησε, κατὰ τὴν ὁμολογίαν του, τοιοῦτον ὄφιν ἔχοντα μῆκος 23 ποδῶν. Ἐν τῷ στομάχῳ αὐτοῦ εὐρέθησαν μία σαύρα τρισάκρων ποδῶν περίπου, εἰς μυρμηκοφάγος δύο ποδῶν, καὶ ἕτερον τι ζῶον, καταποθέντα ἀρτίως. Ὁ ἐν λόγῳ βόας ἀρέσκειται νὰ διατῆται μᾶλλον εἰς τὸ ὕδωρ. Ἡ κατασκευὴ του εἶνε ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ εἶδος τῆς διαίτης του. Οἱ ὀφθαλμοὶ του καὶ οἱ μυκτῆρες, ἀνορθούμενοι ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς κεφαλῆς του τῷ ἐπιτρέπουσι νὰ ἀναπνέῃ μένων σχεδὸν ὅλος ὑπὸ τὸ ὕδωρ. Τὸ χρώμα του ἐλακιδες κατεσπαρμένον ὑπὸ μεγάλων μαύρων κηλίδων συγχέεται μετὰ τοῦ χρώματος τῶν ἐλῶν, εἰς τὰ ὅποια κατοικεῖ, ἀναμένων τὴν δίοδον ζῶου τινός, ὅπερ καθίσταται λεία του.